

JAKOU ROLI MŮŽE HRÁT KULTURA VE VEŘEJNÉM PROSTORU

PŘÍPADOVÁ STUDIE
(PLÁČEK PŘED ZŠ SOLIDARITA)
S REŠERŠÍ ZAHRANIČNÍ PRAXE

Kreativní Praha

PRA	HA
PRA	GUE
PRA	GA
PRA	G

JAKOU ROLI MŮŽE HRÁT KULTURA VE VEŘEJNÉM PROSTORU

PŘÍPADOVÁ STUDIE
(PLÁČEK PŘED ZŠ SOLIDARITA)
S REŠERŠÍ ZAHRANIČNÍ PRAXE

Případovou studii pro Kreativní Prahu vypracoval Socionaut.

AUTOŘI STUDIE

Hana Janská
Lucie Klicperová
Martin Dolský

www.socionaut.org

KONZULTANTKA ZA KREATIVNÍ PRAHU

Linda Krajčovič Synková

Obsah

1	ÚVOD	5
2	PŘEHLED KLÍČOVÝCH ZJIŠTĚNÍ	6
3	METODOLOGIE	7
3.1	Terénní průzkum — zúčastněné pozorování a neformální rozhovory	7
3.2	Individuální rozhovory	7
3.3	Skupinové rozhovory s vyučujícími ZŠ Solidarita	7
3.4	Workshopy s žáky ZŠ Solidarita	7
3.5	Dotazník	10
4	PLÁCEK Z RŮZNÝCH ÚHLŮ	12
4.1	Místní obyvatelé a aktivní uživatelé prostoru	12
4.2	Pozorování	14
4.3	Politici a úředníci	16
4.4	Spolek Solidarita	22
4.5	Místní podnikatelé	23
4.6	Místní rodiče	24
4.7	Vedení MŠ Dvouletky	24
4.8	Základní škola Solidarita	25
4.9	Zjištění z dotazníku	29
4.10	Analýza diskuzí na sociálních sítích	33
5	HLAVNÍ TÉMATA A VÝZVY	35
5.1	Pozitiva Školního plácku — první strana mince	35
5.2	Negativa Školního plácku — druhá strana téže mince	36
5.3	Rozštěpení místní komunity — příznivci versus odpůrci	38
6	BARIÉRY DLOUHODOBOSTI — CO PŘÍŠTĚ JINAK A LÉPE	40
6.1	Lepší komunikace	40
6.2	Inkluzivita	40
6.3	Související dopravní opatření	41
6.4	Je dlouhodobost opravdu tím správným cílem?	41
7	REŠERŠE ZAHRANIČNÍ PRAXE	42
7.1	Čtyři fyzické instalace	42
7.2	Sedm vybraných projektů	45
7.3	Dvě velké instalace ve veřejném prostoru	53

1 Úvod

V průběhu září 2023 probíhala na sídlišti Solidarita v Praze 10 velká věc — ulice Brigádníků před místní základní školou se uzavřela pro automobilovou dopravu a mezi předprostorem školy a navazujícím parkem Solidarita vznikl „školní plácek“. O tom, jaké pocity, zážitky, výzvy a témata tento projekt přinesl, budeme psát na následujících stránkách. Na základě případové studie školního plácku před ZŠ Solidarita pak přicházíme s příklady dobré praxe ze zahraničí, které ukazují, jak lze rozvíjet práci s místní komunitou ve veřejném prostoru pomocí kultury a umění.

V rámci případové studie jsme mapovali souvislosti projektu od začátku září 2023 až do konce října 2023. Mluvili jsme s politiky a radními, vedoucími dotčených odborů a úředníky, vyučujícími, vedením i žáky ZŠ Solidarita, vedením přilehlé MŠ Dvouletky, místními podnikateli, představiteli spolku Solidarita, strážníky ve službě a v neposlední řadě také s lidmi, kteří v lokalitě bydlí. Celkem jsme se setkali se **136 lidmi** ve věkovém rozmezí **od předškoláků až po seniory starší 80 let**. Zprávu pak doplňujeme informacemi ze **797 záznamů z dotazníku**, který bylo možné v průběhu intervence vyplnit.

Na Úvod navazuje kapitola **2. Přehled klíčových zjištění**, ve které stručně představujeme hlavní závěry výzkumu. Poté následuje **3. Metodologie**, kde rozebíráme metody, které jsme ve vztahu k jednotlivým skupinám účastníků výzkumu používali. Po ní přichází na řadu hutná kapitola **4. Plácek z různých úhlů** věnovaná pohledům jednotlivých aktérů — postupně se podíváme na názory všech, kteří se Školním pláckem přišli do kontaktu. Na tento průřez navazují **5. Hlavní témata a výzvy**, kde shrnujeme hlavní dimenze projektu, jejich pozitiva a negativa. Shrnutí doplňuje kapitola **6. Bariéry dlouhodobosti — co příště jinak a lépe**, kde se věnujeme možnostem, jak příště k podobným projektům přistupovat a na co zaměřit pozornost. Práci uzavírá **7. Rešerše zahraniční praxe**, ve které představujeme vybrané příklady dobré praxe, ze kterých je možné do budoucna čerpat inspiraci v dalších ročních projektu Pražské plácky.

2 Přehled klíčových zjištění

Dočasná uzavírka ulice Brigádníků přinesla výrazný **nárůst pocitu bezpečnosti pro děti** a zlepšila **propojení školy s parkem Solidarita**. Intervence umožnila žákům školy a dalším dětem **svobodněji využívat prostor pro hru, sport, venkovní vzdělávání a komunitní aktivity**. Velkou měrou také přispěla k **zintenzivnění sociálního a kulturního života části místních**, což zrcadlily pozitivní odezvy od rodičů a zaměstnanců školy, kteří plácek vnímali jako rozšíření veřejného prostoru pro volnočasové aktivity a sousedská setkávání.

Navzdory těmto přínosům studie zaznamenala i diskuse o **nedostacích projektu**. Výrazným tématem byl **problém s komunikací** směrem k veřejnosti i mezi zapojenými organizacemi. **Informovanost** o projektu byla považována za **nedostatečnou**, což vyústilo v **nejasnou percepci záměru projektu** a v některých případech i v **pocit nepatřičnosti** mezi některými místními, kteří se necítili být pláckem osloveni. Někteří si pak stěžovali na **hluk a nepořádek**, které program vytvářel. Tento fakt spolu s programem, který neoslovil všechny skupiny místních, přispěl k **polarizaci názorů** a nezdědk vedl k **napětí mezi obyvateli sídliště** nejen na sociálních sítích. Projekt byl také kritizován za snahu o **nesystémové, ad-hoc řešení dlouhodobě komplikované dopravní situace** na sídlišti, které nebylo dostatečně začleněno do širšího kontextu problémů a potřeb.

V budoucích projektech by tak bylo dobré důsledněji myslet na mezigenerační zapojení a nabídku akcí pro **co nejširší cílovou skupinu**. Dále doporučujeme zlepšit **vzájemnou koordinaci, rozsah komunikačních kanálů a strategií a patřičnou a včasnou komunikaci záměru i potenciálních diskomfortů**. Je dobré myslet na to, aby projekt aktivně reagoval na **co možná nejširší spektrum místních zájmů a potřeb**. Zůstává také otázkou, zda je **trvalost projektu** jedinou cestou, jako dosáhnout kýžených cílů. **Alternativy** představují časově omezené uzavírky či **pravidelné sezónní aktivity**.

Zahraniční příklady s podobným zaměřením naznačují, že za úspěšnou integraci ve veřejném prostoru stojí **společná snaha a přispění mnoha různorodých skupin**. Závěrečná část proto nabízí řadu inovativních přístupů a poskytuje cennou **inspiraci** ve snaze o tvorbu prostorů, jejichž využití je široce přínosné a inkluzivní.

3 Metodologie

Vzhledem k tomu, že naší skupině respondentů nechyběla pestrost, bylo třeba vážit vhodné přístupy, jakým způsobem od nich informace získat. Celkem jsme použili 5 výzkumných nástrojů:

3.1 Terénní průzkum

– zúčastněné pozorování a neformální rozhovory

V rámci terénního průzkumu jsme mluvili s lidmi v přímém okolí plácku, tedy v okolních ulicích a parku. Pozorování pak probíhalo čistě se zaměřením na lokalitu plácku. Výhodou takové práce v terénu je, že podchytí širokou škálu lidí, kteří by jinak sítím dotazníkových šetření nebo veřejných setkání snadno propadli (teenagery, seniory, sociálně slabší, lidi s postižením,...). V rámci terénního průzkumu jsme mluvili také s místními podnikateli a zřizovateli provozoven a služeb v přilehlém okolí.

Skrze pozorování jsme se zaměřili na popsání dynamiky místa. Co se na plácku děje, které skupiny lidí ho využívají a jak. Sledovali jsme především ranní špičku těsně před začátkem školního vyučování (7:30 – 8:00) a odpolední hodiny, kdy převážná část dětí končí ve škole a vybíhá ven (13:30 – 15:00). Mapovali jsme také aktivity během kulturního programu a mimo něj.

3.2 Individuální rozhovory

Hlubkové polostrukturované rozhovory jsme volili jako zdroj informací od politiků, úředníků, vedení ZŠ a MŠ a aktivních kritiků projektu. Proč? Respondentovi poskytují dostatečné soukromí, prostor pro vyjádření a zevrubnější vysvětlení svých názorů, nám možnost doptávat se a zasazovat informace do širšího kontextu.

3.3 Skupinové rozhovory s vyučujícími ze ZŠ

Pro názory vyučujících jsme si došli na společnou poradou. Přišlo nám cenné nechat vyučující společně diskutovat o tom, co si o projektu myslí a jaká pozitiva a negativa podle nich projekt takového typu přináší. Měli jsme možnost mluvit se dvěma skupinami vyučujících z 1. a 2. stupně.

3.4 Workshopy s žáky ZŠ Solidarita

Pro získání informací od žáků z místní základní školy jsme zvolili formát workshopů. Ty probíhaly v září v průběhu konání Školního plácku a zúčastnilo se jich přibližně 50 dětí ze

Samotné lepení samolepek bylo nástrojem k tomu, jak děti rozpovídat a prorazit bariéru automatických odpovědí typu „dobrý, nevím, ne/líbilo se mi to“. Datovým výstupem tak není přímo mapa s lepíky, ale poznámky, které jsme si při povídání s dětmi zapisovali. Za každou nalepenou samolepkou je vyřčená argumentace konkrétního dítěte, proč zrovna tuto ve vztahu k prostoru a situaci zvolilo.

PIKTOGRAMY – v této aktivitě pro druháky jsme se pak zaměřili na ideální stav – co děti v okolí školy rády dělají a jak by ideálně mělo okolí vypadat. Kartičky s piktogramy poskytovaly široký výběr aktivit, mobiliáře, prvků do veřejného prostoru, postav i dopravních prostředků. Děti měly k dispozici i několik volných kartiček, na které mohly svoje další nápady dokreslit.

PRIORITY – čtvrtáci pak v rámci diskuze formulovali témata, která jim ve vztahu k okolí školy přijdou nejdůležitější. A nakonec na **kole aktivit** bodovali každý třemi lepíky, co by si nejvíce přáli kolem školy dělat.

3.5 Dotazník

Online dotazník měl původně sloužit především pro získání názorů od rodičů dětí ze ZŠ Solidarita, případně každému, kdo by rád svůj názor na plácek vyjádřil a v rámci terénního průzkumu se s námi nepotkal. Vzhledem k tomu, že ve stejný čas chtěla dotazník vypouštět i organizace Pěšky městem, rozhodli jsme se vytvořit ve spolupráci s nimi jeden dotazník a s ohledem na velikost zkoumané lokality místní nezahlcovat dvěma tematicky podobně

4 Plácek z různých úhlů

4.1 Místní obyvatelé a aktivní uživatelé prostoru

Od začátku projektu v září 2023 jsme se opakovaně pohybovali na plácku a v jeho bezprostředním okolí, kde jsme mluvili především s místními obyvateli. V rámci terénního průzkumu se nám podařilo zachytit místní jak při aktivitách přímo na plácku a v průběhu akcí, tak při běžných denních situacích v okolních ulicích nebo v parku.

V den **zahájení akce** jsme mluvili s několika lidmi přímo na plácku. Oslovení v tu chvíli neskrývali **nadšení** a projevovali spokojenost zejména s ohledem na **bezpečnost a propojení s parkem**. „*Určitě je to tu pro děti, které to mají hned vedle školy, bezpečnější.*“ – „*Ne že by to tu bylo nějaký hrozný, ale jo.*“ dodává druhý z dvojice mužů (35, 40), kteří bydlí za rohem. Sami děti do místní školy nevozí, ale nějakou formu dopravního omezení by uvítali. Stejně tak i matka s dcerou (30, 55), které bydlí opodál, vnímají ulici spíše jako průchod a uzavření pro auta by je nijak **zásadně neomezilo**.

O pár dní později ožil plácek při akci **Zažít město jinak**. „*Máme teď díky plácku školu v parku,*“ zmiňuje výhody jeden z dotázaných a z pozice řidiče vysvětluje, že objížďka je pro něj v poměru k přínosu projektu zanedbatelnou zátěží. Obdobný názor mají i dva mladí studenti (20, 20): „*Pokud je to do minuty, tak objížďka je za mě v pohodě.*“ – „*Nijak nás to neomezuje. Kdyby to bylo zavřený na furt a objížďka nebyla komplikovaná, jsme pro.*“ První z informátorů však zmínil, že reakce veřejnosti na uzavírku již zaznamenal různé, zejména na sociálních sítích.

Poté jsme mluvili s místními během několika **všedních odpolední**. Zde už získáváme rozmanitější škálu názorů. Jeden z informátorů (muž, 40) mluví o **táborech příznivců a odpůrců**. Na počátku samotné akce měl z uzavření obavy a bál se, co uzavírka způsobí v okolních ulicích: „*Bál jsem se, že když se to zavře, Turnovského se ucpe. Ale vůbec nic se nestalo.*“ Nyní je naopak rád, že se **místo dopravně zklidnilo**. Největší přínos vnímá v tom, že děti mohou „*trávit více času u školy, bezpečně přejdou do parku, mohou posedět s kamarády a budovat vztahy*“. Zmiňuje také, že součástí kritiky plácku jsou obavy z toho, že bude prázdný a **nevyužitý mimo oficiální program**.

Další z oslovených (muž, 45) nás pak upozornil, že spíše než objížďka mu v parku a v okolí plácku vadí **nepořádek**, který akce způsobila: „*Přetékají koše, na zemi se válí střepy. Jsem pejskař a po akci to bylo v parku hrozný.*“ To potvrzuje i informátorka (žena, 40), která chodí do parku se psem a díky tomu častěji sedává v parku na trávě: „*Slyšíme více hluku, v parku je sice víc lidí, ale taky víc nepořádku.*“ Jinak atmosféru plácku hodnotí kladně a uzavírka ulice ji nijak neomezuje: „*Byli jsme tu večer posedět a bylo to moc hezký. Připomnělo mi to atmosférou Barcelonu.*“

Další z oslovených (muž, 65) byl obyvatel domu přímo naproti škole. V průběhu rozhovoru sice konstatoval, že v běžném režimu bývá ráno v ulici před školou ruch a kolona aut,

nicméně uzavírku považuje za **zbytečnou komplikaci**. Nepříjemný je mu **hluk a rámus**, který spojuje s častějším pobytem dětí na plácku. Nejvíce mu ale vadí, že veřejnost **nikdo předem neinformoval o plánovaných změnách**: „Dozvěděl jsem se to náhodou v nějakém zpravodaji MČ Prahy 10 v srpnu,“ což podle něj bylo příliš pozdě. Také policista dohlížející na přechodu zmiňuje, že řidiči jsou často překvapení a nevědí, kudy přesně mají jet.

O nedostatečné informovanosti hovořili i příznivci projektu: „*Nejsme nevděční, jen bychom ty změny chtěli vědět dopředu a mít možnost je probrat,*“ říká jeden z obyvatel ulice Dvouletky (muž, 40). Jinak je s fungováním plácku spokojen a objížďka ho netrápí. Nejraději by ho zachoval natrvalo, přestože sám zaznamenal více aut v ul. Turnovského. Zmiňuje ale, že sousedé na pláček „*nadávají*“.

Další z obyvatel ulice (žena, 65) potvrdila, že pláček zdaleka nevyhovuje všem. Ačkoliv se pohybuje převážně pěšky, je přesvědčena, že by pláček neměl zasahovat do režimu dopravy, protože tím **ovlivňuje provoz v okolních ulicích**, především v ul. Turnovského. Nechápe, proč by si děti měly hrát na silnici, když mají k dispozici **nově vybavený park** nebo školní hřiště. Opakuje také větší **hluk** a množství **odpadu**. Myšlenka **dlouhodobého fungování plácku je podle ní nesmysl** a nemá pocit, že by jí osobně něčím mohl posloužit: „*Na zkoušku jsem to brala, ale pro mě to nemá žádnou výhodu. Jen se uzavře silnice o pět metrů níž, než je hřiště.*“ Podobný názor zastává i další informátor (muž, 60) z ulice Dvouletky, který nevěří, že by bylo možné dopravu na sídlišti zklidnit.

Další z názorů nám poskytl starší pán, který bydlí v bezprostředním okolí školy (muž, 80) — pláček mu nevadil, protože „*dětem se to asi líbilo, tak proč ne*“. Sám na plácku ovšem nikdy nebyl, protože ho primárně **vnímal jako prostor pro školní děti**. Krom toho také chodí o berlich a u stolků, které jsou na něj příliš vratké, si bolavou nohu nemůže natáhnout.

Pokud tedy obecně názory místních shrneme, příznivci projektu vnímají přínos plácku zejména v **bezpečnosti a zklidnění dopravy** v okolí školy. Někteří ho vidí i v potenciálu být pro místní děti a komunitu **novým veřejným prostorem a místem setkávání**. Rezervovanější jsou pak soudy, které odkazují na **hluk a nepořádek**, který akce do lokality přinesla. Za největší kámen úrazu, který reputaci a případné pozitivní přijetí projektu zásadně ovlivnil, však považujeme **nedostatečnou informovanost a komunikaci změn**.

Místní obyvatelé zaznamenali, že pláček sousedství **polarizoval** a jeho fungování nevyhovovalo všem stejně. Konkrétnější postřehy k rozporupné povaze projektu přinesl rozhovor s jedním z místních obyvatel, panem Klinerem, který se k tématu aktivně vyjadřoval, zabýval se jím více do hloubky a kterého jsme oslovili s prosbou o rozhovor. Jeho připomínky k fungování plácku byly formulovány v širším kontextu, a dobře tak doplňují poznatky z ostatních rozhovorů v terénu.

Pan Kliner (50) bydlí na sídlišti Solidarita celý život. Sám sebe nevnímá primárně jako kritika projektu, důrazně se však vymezuje především vůči způsobu **zavedení změn a komunikaci s veřejností**. Dokud byl pláček „pouze“ dočasnou intervencí, nevnímal ho jako problém. Až v průběhu akce se však dozvěděl, že je zvažováno zavedení trvalé změny. V rozhovoru zdůrazňuje, že úvahy o trvalých změnách by se měly projednávat veřejně, ale v případě Školního plácku **k řádnému projednání nedošlo**. Takový postup považuje za **nedemokratický**. „*Pokud vezmu uzavření ulice Brigádníků, tam mám výhrady. Jinak se mi školní pláček líbí. Pokud je ale školní pláček netransparentní, nedemokratický projekt, tak mi to vadí.*“

Nelíbí se mu způsob zavádění změn, při kterém podle něj nedošlo k zohlednění **reálných potřeb místních** a změny byly prosazeny, aniž by o tom místní kdokoli informoval. „*Když přijдете k někomu domů, zavřete mu tam něco a řeknete mu — ,vám se to teď bude líbit', tak to je přece absurdní. Ale to je přesně to, co se tady stalo.*“

Pan Kliner zároveň zpochybňuje platnost argumentů obhajujících projekt pro jeho význam při zvyšování bezpečnosti v okolí školy. Zmiňuje, že **problémy s bezpečností** v rámci dopravy jsou významnější **na zcela jiných místech** v okolí, kde se ale podle něj situace s dopravou spíše zhoršila. Jako příklad uvádí ul. Turnovského, kde se provoz zvýšil, ačkoliv se jedná o ulici s oboustranným parkováním a chodí tudy hodně lidí do parku nebo do cukrárny. „**Problém se jenom přesunul jinam. Jinde taky žijou lidé, děti, jsou tam hřiště, kutálí se míče.**“ Uvádí další místa, která by si zasloužila více pozornosti a investice — např. Jiráskova alej nebo školní pozemky.

Dále vnímá, že plácek tu nebyl takzvaně „pro všechny“, ale **sloužil pouze vybrané cílové skupině**. Pokud se jedná o vytvoření nového veřejného prostoru, měl by sloužit všem bez rozdílu, nebo by alespoň měla být vynaložena **snaha k hledání rovnováhy** mezi tím, komu věc prospěje a pro koho to může být komplikací. „*Tady se argumentovalo, že děti jsou nejohroženější skupina a musíme pro ně udělat všechno. Máte ale i jiné ohrožené skupiny, podle mého názoru jsou třeba senioři ještě ohroženější skupinou.*“

Za klíčový problém tedy pan Kliner považuje špatně vedenou komunikaci a netransparentnost projektu, která byla příčinou rozporuplného přijetí projektu a polarizace místních obyvatel. „*Kdyby nám tady dali všem najevo — ,tohle je pro vás pro všechny, třeba vás to bude omezovat, ale třeba ne. Přijďte se na to podívat, ..., osvědčí se to, neosvědčí, uvidíme.*“ — neříkám, že bych na to změnil názor, ale minimálně už ten přístup napoví, že někdo tady o tom přemýšlí a má snahu tu věc tady řešit. Jestli je to zlepšení nebo zhoršení, je jiná věc, uvidíme. Ale v momentě, kdy sem přijdete a zjistíte, že je to tady uzavřené a pokud se proti tomu neozvu, zůstane to už uzavřené napořád, tak tam je něco špatně.“

4.2 Pozorování

Jak už bylo avizováno výše, terénní průzkum zahrnoval také pozorování, v rámci kterého jsme se zaměřili na dynamiku místa v **ranních a odpoledních hodinách**, v rámci **kulturního programu i mimo něj**, během uzavírky i po jejím skončení. V roli pozorovatelů jsme se zúčastnili také **druhého veřejného setkání**, které proběhlo 18.9.

Na zahájení 4.9. panovala živá atmosféra. V době kolem 16. hodiny bylo místo **plné lidí**. Naplňovali jak prostor plácku, tak i širší okolí, obsadili stolky a židle. Děti se projížděly na koloběžkách, některé hrály badminton nebo ping pong. Původní ulice tu stále je, ale **zmizela coby bariéra**, prostor se zcela přirozeně **propojil s parkem**. Místo se tento den opravdu stává **místem setkávání**.

V neděli 10.9. odpoledne je místo o poznání **klidnější**. U stolu na plácku sedí lidé, kteří přišli na koncert. U školy probíhají drobné sportovní aktivity a v parku swap oblečení. Je to den konání akce Zažít město jinak. Rozhovory, které tento den vedeme, napovídají, že jsou na plácku převážně jeho místní příznivci a podporovatelé.

Všední den, 14.9., odpoledne. Na plácku a v jeho okolí jsou převážně **děti**. Pár kluků si hází míčem, u stolku na plácku sedí několik holek ve věku asi 13 let. Svačí a povídají si. Při následném rozhovoru zmiňují, že se jim plácek líbí. Jsou rády, že si zde **můžou sednout tak, aby na sebe viděly** a položit si věci na stolek. To v parku nelze a místa, kde by to šlo, jsou od školy už moc daleko. Nejvíce dětí je v průběhu odpoledne u **houpacích sítí** před ZŠ a v parku u lanového hřiště. Později si stolky na plácku zabere parta jiných dětí, nechávají si u stolku věci a jdou si hrát do parku. Většina lidí, kteří tudy procházejí, **přechází silnici v zatáčce u ul. Turnovského**.

Veřejné setkání, které se uskutečnilo necelý týden po prvním setkání s veřejností, proběhlo na plácku 18.9. odpoledne. Na rozdíl od prvního setkání se ho již zúčastnili kromě

organizátorů projektu také někteří zástupci místní samosprávy — MgA. David Kašpar (radní pro rodinnou a sociální politiku), Mikuláš Pobuda (radní pro dopravu), Jiří Zákostelný (vedoucí kanceláře hlavního architekta Prahy 10), Ing. arch. Ivana Zavillová Dláškalová (architektka, oddělení architektonické a urbanistické koncepce Prahy 10), autoři dopravní studie sídliště Solidarita a místní veřejnost. Je patrné, že se tu sešli jak příznivci, tak odpůrci projektu, mezi kterými ještě před oficiálním zahájením probíhala živá diskuse. Otevírají se témata **koncepčního řešení dopravní situace na sídlišti a nejasná role plácku** v této koncepci. Několik mluvčích z řad veřejnosti vyjádřilo nad koncepcí plácku pochybnosti a pokládalo dotazy týkající se dopravních řešení v širším kontextu lokality. Účastníky diskuse například zajímalo, jaký dopad budou mít dílčí opatření na okolní ulice a jejich fungování. Kromě věcných dotazů však vystupující z řad veřejnosti předkládali i různá související témata (např. místo realizace plácku není kritické ani nebezpečné, plácek není estetický a produkuje hluk a nepořádek, plácek není součástí dopravní studie apod. — viz v předchozí kapitole témata formulovaná při osobních rozhovorech s místními). Tato témata však již nebyla uspokojivě diskutována, odpovědi účastníků se nevztahovaly vždy k jádru věci a bylo patrné, že debata mezi podporovateli a oponenty plácku už je značně vyhocená.

Ve středu 20.9. jsme na plácku pozorovali **ranní provoz**. Většina dětí přichází **pěšky** nebo přijíždí na **koloběžkách**. Rodiče dovážející své děti do školy **autem přibrzdí na křižovatce s ul. Turnovského**. Toto místo je jednoznačně hlavním uzlem, kudy proudí **nejvíce lidí a je zde i hustší provoz**. V ranní dobu se na plácku nikdo moc nezastavuje, všichni spíš procházejí. V drtivé většině případů **využívají obvyklé trasy po chodníku**, po silnici nechodí, i když je uzavřená. Její neprůjezdnost však využívá **skupinka kluků na koloběžkách**.

Odpoledne (ve 14:00) tentýž den jsou židle přímo na plácku prázdné. **Předprostor školy** ale žije, děti se houpají v houpacích sítích a u stolků posedává pár pra/rodičů čekajících na děti. Poté, co děti vyjdou ze školy, s nimi rodiče na místě dále setrvávají. Další děti posedávají nebo si hrají na různých místech v okolí, po plácku projede kluk na koloběžce. Postupně se děti i dospělí přirozeně přesouvají přes plácek mezi parkem a školou. Nejvíce dětí je pak v parku v blízkosti lanového hřiště. Kolem 15:00 se postupně zaplňuje i **posezení na plácku**, v okolí je stále živo až rušno — koloběžky tvoří dráhy mezi parkem, pláckem a školou, okolo pobíhají děti, přes plácek si někdo hází s létajícím talířem.

Po ukončení projektu a opětovném otevření ulice jsme sledovali **odpolední provoz** v pondělí 27.9. Po 13:30 se tradičně zvyšuje pohyb v okolí školy. Některé děti si odkládají tašky na betonové krychle u kraje chodníku a postávají u nich s koloběžkami. Později jezdí po chodníku sem a tam. Ukazuje se, že si tím krátí čekání na rodiče. **V dolní části parku se koncentruje nejvíce dětí** — u houpací sítě, laviček a pódia. Největší pohyb dětí je pak opět **na rohu ul. Turnovského a ul. Brigádníků**. Auto vjede do ulice čas od času. Na místě jsou i dva policisté, kteří v ulici dohlížejí nad provozem. **Předprostor školy** je nejprve prázdný, ale kolem 14:00 ožívá, některé děti si tu hrají, rodiče sedí u stolků a zkracují si čekání povídáním.

O pár dní později, 5. 10. **v ranních hodinách** zaznamenáváme opět **nejfrekventovanější místo v křížení ulic Brigádníků a Turnovského** — děti, rodiče, děti na koloběžkách. Řada rodičů přijíždějících autem, vysadí své děti stylem ‚kiss and ride‘. Nejčastěji v ul. Brigádníků nebo vedle v ul. Turnovského. S blížící se osmou hodinou provoz houstne, na někdejších plácku v jeden moment stojí až tři auta, ale k žádným kritickým situacím nedochází.

Celkově nám chvíle strávené pozorováním napovídají, že ačkoliv uzavření plácku omezilo vjezd do ulice, **křížení ulice Brigádníků a Turnovského je nejfrekventovanějším místem pro automobily i pro pěší v obou situacích**. V běžném provozu přes prostor plácku přechází minimum chodců. Většina se koncentruje právě na zmíněné křižovatce a **využívá své zařité, obvyklé denní trasy**. V těchto místech by byla žádoucí další dílčí opatření (např. přidání přechod, místo pro ‚kiss and ride‘).

Z hlediska vytvoření **nového veřejného prostoru** plnil plácek funkci místa setkávání především **v době oficiálního programu**. Za běžného provozu byl spíše **velkorysým průchodem a propojením s parkem**. Největší koncentraci lidí jsme mimo oficiální program plácku zaznamenali právě ve spodní části parku. Kromě propojení s parkem však plácek vydatně posloužil **dětem** s koloběžkami. **Zpevněná plocha plácku** rozšířila jejich obvyklé trasy a umožnila využít koloběžku pro **kreativní hru** a nejen jako dopravní prostředek.

4.3 Politici a úředníci

Z prostoru plácku se teď přesuneme na oficiální půdu Městské části Praha 10. V průběhu září a října jsme postupně hovořili s jejími 9 představiteli z řad politiků a úředníků. Některé jsme oslovili individuálně, jiné ve dvojici s možností o tématu z konkrétních pozic diskutovat.

Rozhovory jsme uskutečnili s:

- **Ing. arch. Martin Valovič**, starosta
- **Mgr. Ondřej Počarovský**, radní pro školství
- **MgA. David Kašpar**, radní pro rodinnou a sociální politiku
- **RNDr. Tomáš Janík, PhD.**, zastupitel, předseda komise pro strategii Zdravého města a místní Agendu 21
- **Bc. Martin Pecánek**, vedoucí Odboru životního prostředí
- **Ing. Milan Maršálek**, radní pro životní prostředí a udržitelnost
- **Ing. František Daniček**, vedoucí Odboru dopravy
- **Mgr. Alena Snelling**, vedoucí Oddělení participace a strategického plánování
- **Mgr. Šimona Huitric**, referentka Oddělení strategického rozvoje a participace

Oslovený byl i místostarosta JUDr. Pavel Šutka, kvůli jeho náhlému onemocnění rozhovor bohužel neproběhl.

4.3.1 ING. ARCH. MARTIN VALOVIČ starosta

„Já tomu fandím. Když to zůstane trvale uzavřené, budu s tím souhlasit a budu to podporovat.“

Pan starosta projektu jednoznačně **fandí** a přiklání se spíše k **důslednému řešení** — buďto plácek úplně zavřít pro auta, nebo ho nechat otevřený. *„Ať si to projekt obhájí a řešení najde. Protože tohle mi nedává úplně smysl, bylo by to polovičaté. Takové to, že to zavřu — otevřu podle toho, jaká bude místní nálada, to se mi nelíbí.“*

Konkrétní **místo** je z jeho pohledu **v rámci sídliště nejméně problematické** z hlediska trvalého uzavření a potenciální problémy, které by taková akce přinesla, jsou podle něj relativně malé. Místo považuje za dobře vybrané k tomu, aby se trvalá uzavírka podařila dotáhnout.

Negativní reakce místních považuje za **přirozenou reakci**, která vždy u určité skupiny lidí vznikne v momentě, kdy se zasáhne do stabilizovaného a fungujícího území. *„To vždycky budí pohoršení a jsou skupiny, které to nechtějí. Vždycky se i na sebevíc bohublých projektech najdou lidé, kteří jsou proti.“* Aktuálně nevidí žádné nevýhody projektu, ale jak sám upozorňuje, ty se vždycky ukáží na rozdíl od okamžitě patrných výhod, až časem.

Jako hlavní nedostatek celého projektu ovšem starosta zmiňuje **nejasnou komunikaci mezi všemi zúčastněnými stranami**. V projektu mu **chybí jasný leader**, který by všechny ostatní propojoval a o jednotlivých fázích projektu informoval. *„Ani já sám nevím, kdo ten*

projekt vlastně vede a na koho se případně obracet s otázkami. Těch aktérů je tu moc.“ Upozorňuje na to, že nejasná vedoucí role umožňuje různým politikům nebo úředníkům si podle situace buď přivlastňovat zásluhy za projekt nebo od něj dávat ruce pryč.

Lépe šel podle něj také vymyslet v jádru projektu **harmonogram procesů**. Je cítit jeho zklamání, že plácek se otevíral ve stejný den jako nová školka na Praze 10 a pozornost médií i veřejnosti se primárně otočila k plácku. *„Dodneška když mi volá nějaký novinář, tak zaručeně kvůli plácku. Na zahájení byla i TV Nova! A na zahájení školky byla TV Praha. Nechápu to doted.“* **Kampaň** podle starosty nebyla špatně nastavená, ale spíše se vším všudy **přepálená**. *„Tím pádem od toho měli všichni velká očekávání... Vyburcovalo to víc pozornosti, než se chtělo.“* S tím souvisí podle něj i potřeba **centralizovat informační kanály**, aby informace nepřicházely z různých směrů a nedocházelo tak k jejich překrucování a vytváření dezinformací.

Jako hlavní možnou bariéru dlouhodobosti projektu vidí následnou **dopravní analýzu** nebo **stanovisko státní správy**. Pokud by navrhovaná dopravní řešení vytvořila dopravní problém v jiném místě, může takové řešení poškodit celou lokalitu a bude znamenat, že plácek se nebude moci uzavřít. *„Primárně dobrý úmysl může způsobit špatnou věc jinde — někde to prostě vybobtná a to nemůžeme dovolit.“*

Důležité teď tedy podle starosty bude především **vyjádření dopravních inženýrů**. **Atmosféra na úřadě** je každopádně podle něj ideji propojení školy a parku **nakloněná**, *„tady nikdo neříká, že před školou musí být silnice, nejsme už v 90. letech. A i když tady všichni auty jezdíme, myslím, že jsme mentálně nastavení tak, že ten proces chápeme. Když zůstane škola propojená s parkem, tak tomu jediné všichni zatleskáme“*.

4.3.2 MGR. ONDŘEJ POČAROVSKÝ radní pro školství

„Je to taková hurá myšlenka, která je líbivá, ale nevím, jestli je do důsledku dotažená. Myslím, že ne. Nevím, co pozitivního přinese. To je ta moje pochybnost.“

Pan Počarovský se staví k projektu **s výhradami** a ačkoli se může logicky zdát, že plácek jakožto školní projekt je v jeho gesci, upozorňuje na to, že **opatření jsou v zásadě dopravní**. Dispozičně se nabízí předprostor školy a park propojit, ale po diskuzích s dopraváky se obává, že není zajištěna možnost dopravní obslužnosti jiným způsobem.

Příznivci projektu podle něj **opomijí širší kontext**, v rámci kterého se objevuje množství bariér. Jednou z nich je podle něj **snížení pozornosti dětí** v dopravním provozu. Argumenty, že záměrem je motivovat děti, aby do školy chodily pěšky nebo na koloběžce, přijímá, ale upozorňuje na to, že děti budou stále součástí veřejného prostoru, ve kterém budou muset vždy nějakou silnici přejít. *„Úplně se zapomnělo na názor dopravních psychologů. Ti by do toho vnesli zajímavý a důležitý pohled, jestli je tahle obava oprávněná nebo přehnaná. Kdybych já chtěl tuhle věc uvést v život, nejdu do toho bez jejich posudků.“*

Co se týče tématu komunikace, je podobného názoru jako starosta. *„Byl jsem postaven před hotovou věc... Já jsem nedůležitý, ale mám tady na starosti nějakou práci a myslím, že je fér komunikovat to srozumitelně z hlediska všech možných aktérů, což se úplně nedělo, ale pak se po mě chtělo, abych podepsal povolení na zábor.“* Příznává, že ho možná dříve o projektu informovala paní ředitelka ZŠ při individuálním setkání, ale spíše než o konzultaci návrhu se jednalo o prosté oznámení faktu.

Vadil mu **tlak na trvalé uzavření plácku**, který pak v průběhu projektu cítil. *„Jako projekt na měsíc hezké, tlak uprostřed procesu něco měnit mi přišel jako neprofesionální a nefér.“*

Projekt má nějaké parametry a nelze je měnit jenom proto, že se mi něco líbí. Uzavřu, vyhodnotím a pak to nějak nastavím.“

Trvalé uzavření plácku nevidí jako reálné, i vzhledem k **sezónnímu využití prostoru**. Upřednostnil by, aby se pozornost zaměřila na úpravu školní zahrady, která je z jeho pohledu chráněná od veškerých vlivů dopravního provozu. Školní plácek vnímá jako hezký nápad, který v konkrétním čase může přinášet pozitiva, ale jako **celoroční opatření mu nepříjde nosný**.

Dobrým řešením by pro něj mohlo být uzavření ulice vždy na začátku školního roku v září. *„Udělá se z toho tradice. Děti jsou po prázdninách nepozorné, než se zadaptují, bude to zavřené a v říjnu se to zase otevře. Protože co pak? Běžte tam v prosinci. Kdo tam bude hrát ping pong?“*

4.3.3 MGA. DAVID KAŠPAR radní pro rodinnou politiku

„To je takový zákon politického povolání — každá věc, která chce uspět, musí mít svého politického tatínka. Někdo to musí opravdu chtít. Tady se ukázalo, že to toho tatínka nemělo.“

Jako předseda správní rady Kreativní Prahy se o projektu dozvěděl velmi obecně již dříve. O tom, že se plácek 4. září opravdu otevře, ale sám mluví jako o **velkém překvapení**. *„Tím spíš, že jsem na KREPU takto zaangažovaný. Byl bych si býval myslel, že když KREP dělá takto **zásadní, citlivou a v něčem riskantní a inovátorskou věc**, dokáže využít toho, že na radnici sedí člověk, který ho vždy opečovával. Mohl jsem pomoci v dialogu a **mediování situace**, což se později ukázalo, že bylo přesně to, co tomu chybělo.“* Jako příklad uvádí starostou zmiňované otevření nové školky — té plácek z pohledu města zkazil prezentaci a publicitu. *„To je věc, kterou bych okamžitě odrazil, aby takový souběh nenastal. Lidé z KREPU jsou zkušení a mohli by být už **předvídavější a ne tak aktivističtí**. Je z toho nakonec víc trablů než radosti.“*

Projektu fandí a považuje za skvělé, že **iniciátorem** a hybatelem změny v území je škola samotná. Projekt navíc ukázal, že starší myšlenky o propojení školy s parkem mají **rozhodně potenciál**. Technicky byl podle něj projekt dobře odbavený a vnímá, že i přes všechny nástrahy **po produkční stránce fungoval dobře**.

Zásadní chybou a **největší slabinou projektu** bylo ale podle Kašpara **umístění panelu** s částí **dopravní studie** sídliště Solidarita, která nebyla s místními projednána, a tím pádem se stala předmětem jejich *„absolutního zájmu, úplně odvedla pozornost od plácku a udělala z toho **totální míšmaš**. Lidé měli pocit, že se připravuje nějaká změna. Plácek byl v té dopravní situaci naznačený a celé to nebylo absolutně odmoderované.“*

Další věcí byl nejasný nebo **nesrozumitelně komunikovaný hlavní záměr** projektu. Lepšímu přijetí školního plácku by podle Kašpara pomohlo velmi dobře zformulovat zadání a záměr, ten odkomunikovat s úřadem, připravit ho na to a najít pro tento záměr **primární politickou podporu**. *„Propojit školu s parkem — jedno obrovské téma. Chodit pěšky do školy — druhé téma, ale o něčem jiném. A doprava ve městě — úplně jiné téma. A ty se tady **totálně promíchaly**.“*

Podceněná byla v celém projektu **role veřejnosti a komunikace se sídlištěm a stakeholdery**. Lépe se dala naplánovat participace v samotném místě projektu, která by místní na změnu v území připravila. Kolem projektu měla podle Kašpara vzniknout **pozitivní kampaň** a v průběhu projektu se měla situace na plácku monitorovat a opakovaně se sídlištěm komunikovat. *„Dalo se říct — bude tady takováhle akce, nebojte se, přijďte to vyzkoušet, přijďte na kafe. Párkrát jsem tam šel dopoledne a bylo to skvělé! Učily se tam děti*

a kdyby bylo tohle dobře dokumentované a odprezentované veřejnosti, tak vznikne kampaň, která na to lidi připraví a dá jim zobat z toho, jak to opravdu funguje.“

Podle Kašpara by se tím předešlo vyhocení atmosféry mezi místními, ve které se sídliště fakticky rozdělilo na **tábory příznivců a odpůrců**. Tahle pachut se přelila i do aktuální **atmosféry na úřadě** — kolem projektu panuje spíš **neutrální nebo záporná nálada**. Podle Kašpara je zároveň důležité uvědomit si, že projekt se **primárně týká dopravy**, ve druhé fázi školství a **až nakonec kultury**, takže avizovaná podpora od místostarosty Šutky jakožto radního pro kulturu nebyla dostatečná. *„Snažil se o to, ale tím, že to **není pouze kulturní akce** a agenda, tak to nedává moc smysl.“*

Řešením by mohlo být co **největší zklidnění lokality** za použití všech dostupných prostředků **se zachováním průjezdnosti**. *„Ale aby se to stalo, i tohle musí mít svého politického tatínka. Takže otázka zůstává — kdo to je?“*

4.3.4 RNDR. TOMÁŠ JANÍK, PHD.

zastupitel, předseda komise Zdravé město, Agenda 21

a

BC. MARTIN PECÁNEK

vedoucí Odboru životního prostředí

Oběma pánům se **projekt líbí** a situaci v místě vnímají jako příznivou pro realizaci projektů podobného typu. *„Tolik rodičů sem děti auty nevozí, na Praze 10 jsou daleko horší a nebezpečnější místa. Tady se to nabízí, dá se to elegantně spojit.“* Jako pozitivu jednoznačně jmenují **bezpečnost** v okolí školy i pomyslné **prodloužení parku** ke škole. Upozorňují ale na to, že rozhodující bude **dopravní studie**, která musí prokázat, že uzavírka nezpůsobuje zásadní problémy nebo nebezpečné kolize jinde.

Projekt je také podle nich **potřeba dotáhnout** — např. vymyslet, jak konkrétně provázání školy a parku bude vypadat. *„Teď se tady vytrhaly keře, tráva nešla zasadit, protože jsou teď horká léta, zároveň jsem nechtěl keře kácet, když v nich hnízdí ptactvo. Blbě se to teď skloubilo a chce to dořešit. Jestli se tady vysadí nějaká zeleň apod., to je na další diskuzi i bez ohledu na to, jak to dopadne.“*

Pan Pecánek z hlediska životního prostředí mluví o **kácení keřového pásu** před školou i z jiného důvodu — spíš než samotné kácení ho totiž mrzí nejasná **komunikace se školou** která celou akci dlouhodobě prosazovala a nakonec zodpovědnost za něj přehodila čistě na odbor životního prostředí.

Zároveň vnímá potřebu **omezení**, která projekt některým přinesl, **vykompenzovat místním jinde** (např. v ulici Dvouletky zavést obousměrný provoz na úkor současných cyklopruhů). *„Já za životní prostředí z toho nebudu nadšený, ale viděl bych to jako **rozumný barter** — tady jsme něco zavřeli, tak vám dáváme tuhle možnost.“*

Jednoznačným **pozitivem projektu** je podle pana Pecánka fakt, že se o tématu vůbec začalo mluvit a k lokalitě se přitáhla **pozornost**. *„Když se taková věc zrealizuje, tak je do toho zapojený každý a každý o tom začne přemýšlet.“* Vnímají tak, že projekt může mít **přesah i do jiných míst na Praze 10** a může být **impulsem k řešení** problematiky bezpečnosti u škol a školek, která se (nejen) na úřadě řeší od nepaměti.

Dalším velkým **přínosem**, který pan Pecánek zmiňuje, je fakt, že díky projektu u školy **děti tráví daleko víc času** „a nikdy ho tady tolik netrávily jako teď.“ Děti běžně tráví čas v jižní části parku, díky projektu ale zůstávají v bezprostřední blízkosti školy, což dodává **pocit bezpečí** jim i jejich rodičům. Díky projektu docházelo k vyššímu pohybu lidí kolem školy, což vedlo i k **větší sociální kontrole**.

Komunikaci projektu oba pánové vnímají jako **dobrou**. „Komunikovat se dá vždycky líp a komunikovat věci přes prázdniny taky není úplně ideální. Člověk žije v bublině, myslí, že to všichni přeče ví a pak se stejně najde někdo, kdo se diví. Ale myslím, že komunikace v místě byla dobrá.“ Důležité je pouze dohlédnout na to, aby byli **informovaní především ti, kteří mají nějaké obavy**.

Co se nálady na úřadě týče, kromě odboru dopravy se věc podle Janíka a Pecánka příliš neřeší. Doléhají k nim **negativní reakce**, které kromě **dopravy** (štosování aut, problém se zásobováním) vyplývají ze zvýšené intenzity využívání prostoru (větší **hluk a nepořádek**), zároveň ale nezaznamenali, že by si na podpoře negativních reakcí chtěl někdo z opozice nahnat politické body. „Rozhodně se z toho **nestalo politikum**, což je dobře.“ Jak ale zdůrazňují – finální rozhodnutí bude na orgánech státní správy v kombinaci s Policií ČR a odborem dopravy.

4.3.5 **ING. MILAN MARŠÁLEK**

radní pro životní prostředí a udržitelnost, Agenda 21

a

ING. FRANTIŠEK DANÍČEK

vedoucí Odboru dopravy

Hned v úvodu rozhovoru pan Daníček zmiňuje, že místní jsou ve vztahu k projektu neuvěřitelně rozpolcení. „Jsou tam blázniví zastánci plácku a zuřiví nepřátelé plácku. Mám sice nějaký názor, ale dovedu se vžít do pozice podnikatelů, *kterým to komplikuje život i do rodičů, kteří tam vodí děti. Tohle nikdo nerozsoudí.*“

Oba zdůrazňují, že ZŠ Solidarita má již nyní velmi vysoké procento dětí, které chodí pěšky a že **dopravní situace** v konkrétním místě by sice určité technické úpravy snesla, aby např. řidiči opravdu dodržovali stanovenou rychlost 30km/h, ale rozhodně **není tak dramatická**, jak ji někteří popisují. „*Nehodovost v místě je podle dat za posledních 5 let maximálně ураžené zrcátko.*“ Pan Maršálek zároveň dodává, že **doprava na Solidaritě je téma**, které se řeší již notnou dobu a o možných uzavírkách se hovořilo i v souvislosti s připravovanou revitalizací parku.

Jak sami zdůrazňují, hlavním cílem projektu, alespoň z jejich pohledu, není vytvoření nového veřejného prostoru, „**kulturní prostor – to je nadplán**“, ale především **zklidnění dopravy a bezpečnost dětí**, které chodí do školy pěšky. Jako nejlepší řešení se jim tedy jeví **kompromisní řešení** – ulici uzavřít pouze v některé časy, např. během ranní špičky nebo každé září. Ideální by podle pana Daníčka bylo zavést **koncept školní ulice** (od 7:00 do 8:30) doplněný o **několik jednorázových akcí** během školního roku – tím by se zohlednily **zájmy různých skupin** obyvatel a zároveň by se zajistila bezpečnost dětí v nejkritičtějších ranních časech. Podotýká také, že by celé situaci pomohlo, kdyby škola motivovala rodiče svých žáků, aby je autem do školy nevozili. „*O půl osmé ráno tam totiž přijedou pouze rodiče žáků. Měla by se vést kampaň, aby rodiče děti autem nevozili.*“

Ruku v ruce s trvalým uzavřením ulice jde i **důležitost programu**. Pan Daníček jako příklad uvádí kontrast mezi zahajovacím dnem Školního plácku a aktuálním rozčarováním ze situace běžného dne: „*4. září bylo úžasné, krásné, sedělo se a povídalo, byl tam stánek s kávou, lidé říkali, že je to jako ve Francii. Dneska v osm hodin ráno tam byly rozházené židle. Když tam jdete teď, už tam nic z toho není.*“ Na kulturní program podle něj dostačuje park, a není proto potřeba „**anektovat na úkor někoho jiného**“ ulici.

Další obavou je již zmíněné **snížení pozornosti dětí** k silničnímu provozu. Pan Maršálek zároveň ale podotýká, že **alternativní objízdná trasa** pro řidiče **existuje a funguje** a že celá situace je **vyhnaná do extrémů**. „*Na sociálních sítích je z toho kulturní válka*“

o autech. *Malé vítězství bude, když tam nakonec vznikne aspoň ta školní ulice. Zbytek toho kulturna, to si škola musí obhájit ve chvíli, kdy plánuje konkrétní akce.“*

Dostáváme se tím opět k tématu **komunikace**. Ta byla podle obou oslovených **slabá** jak **směrem k veřejnosti**, tak mezi jednotlivými organizátory. Podle pana Danička se informace o projektu k mnoha lidem (např. těm, kteří nejsou přímo napojeni na školu nebo nemají sociální sítě) vůbec nedostala a o projektu se dozvěděli až ve chvíli, kdy narazili na uzavřenou ulici. To samozřejmě vyvolalo negativní reakce. Pan Maršálek pak upozorňuje na **nedostatečnou komunikaci mezi organizátory**: *„Typicky v pondělí je veřejná diskuze a já jsem se to dozvěděl v neděli z Facebooku. Za úřad si pozvali paní architektku, která měla ale mluvit o modrozelené infrastruktuře, a ne o dopravě, takže nevím, jak to vybírali, každopádně my pak vypadáme jako pitomci.“* To potvrzuje i pan Daniček: *LV úterý tam byla veřejná diskuze, já se to dozvěděl na chodníku od nějakého domorodce.“*

Oba rozumí tomu, že v projektu se angažuje kultura, ale nepovažují za správné, že se k nim nedostala ani informace o tom, že škola se do projektu přihlásila. *„Pak se ale nemůžou divit, že podpora z úřadu žádná není, když se tam paní ředitelka chová jako na dobytém území.““*

Co jsou tedy **hlavní bariéry dlouhodobosti** a udržitelnosti projektů podobného typu? Podle pana Maršálka a pana Danička je to především potřeba důkladně promyslet a **přípravit alternativní řešení dopravy** a využití ulice v momentě, kdy by opravdu zůstala natrvalo uzavřená. Nic takového nyní neexistuje a **věci se řeší chaoticky a nesystematicky**. Tzn. o úspěšnosti rozhodnou **názory místních, dopravní studie a celková nehodovost v lokalitě**. Důležité je ověřit, že uzavírka nezpůsobí komplikace jinde. A nakonec to nejdůležitější — je potřeba vrátit se k původnímu záměru a jasně definovat, **co má být cílem takového projektu**. Pokud jím má být rozšíření veřejného prostoru, je nutné, aby takové řešení získalo politickou podporu a bylo jasně **komunikováno s plusem i mínusy veřejnosti**. *„Pokud si řekneme, že je to žádoucí a má to cenu i za cenu nějakého diskomfortu, je potřeba myslet i na ty, kteří nebudou konzumenty tohoto benefitu.“*

4.3.6 MGR. ALENA SNELLING

vedoucí Oddělení strategického rozvoje a participace
a

MGR. ŠIMONA HUITRIC

referentka Oddělení strategického rozvoje a participace

Upřímným **překvapením** pro oddělení participace bylo, že **k projektu nebylo přizváno**. Ač se jedná o klíčového aktéra, Alena Snelling i Šimona Huitric upozorňují, že ačkoliv se o projektu dozvěděly díky svým kontaktům v průběhu prázdnin, k oddělení se oficiální **informace o projektu** donesly až ve chvíli, kdy se z něj **stalo třaskavé téma**.

Z hlediska oddělení participace a strategického rozvoje je **projekt jednoznačně vítán — vzniká zespodu**, z místní komunity a ze školy, podporuje **bezpečné cesty do školy a volnočasové aktivity dětí a rodin s dětmi**. *„Viděli jsme, jak se tam začíná hrát pozemní hokej, děti jezdily na koloběžkách. Pláček poskytoval jiný typ vyžití díky zpevněné ploše, která v parku není. Dětem — a nejen těm ze ZŠ Solidarita — se najednou nabídl docela unikátní pláček pro hru. A co se efektu bezpečnosti týče, ten byl obrovský.“* Samotné by je pak zajímalo, jak by se pláček mohl **využít mezigeneračně**, např. pro seniorské skupiny místních. Tak jako tak, projekt jednoznačně pomohl jinak poměrně *„ospalou čtvrť Solidarita hezky společensky oživit“*.

Co se **nedostatků** projektu týče, upozorňují na to, že projekt nevznikal ve vzduchoprázdnu, ale logicky vstoupil do již existující sítě vztahů, odžitých zkušeností a osobních historií.

„Není to první kontakt úředníků se Spolkem Solidarita, už předtím tam byly situace, které nevedly ke vzájemné spokojenosti. Podhoubí projektu tak bylo už vratké, ale tím, že se k tomu přidalo Pěšky městem, Besip a magistrát, projekt se tím dobře podepřel. Ukázalo se ale, že to stejně nestačí.“ **Nedostatečná** byla opět **komunikace**, od zapojení oddělení participace, které mohlo zajistit, aby se **informace šířily do všech stran**, přes nedostatečnou interní **komunikaci mezi jednotlivými pořadateli**, až po oficiální **politickou reprezentaci**.

Tím se opět dostáváme k tématu **politické záštity nad projektem**. „Projekt překrýval dvě volební období a stalo se tak, že neměl politickou záštitu. Nebyl tady jediný člověk s rozhodovací pravomocí, který by se za to postavil — směrem na veřejnost i směrem do úřadu. V momentě, kdy se za to žádný politik nepostaví, úředníci dělají, co můžou, aby se ochránili a veřejnost je v ČR rozpolcená na ekology a autology, takže se vlastně výsledku nejde divit.“ Stalo se tak, že **projekt se rozměnil mezi několika gesci**, situace se stala nepřehlednou a úřad si neuměl poradit. Ani místostarosta Šutka bohužel tuto roli nakonec nesehrál. „Jediné, co vím, že se na Facebooku ptal, co si o plácku lidé myslí. To je ale právě to znejistění. Jeho práce měla být říct — já za tím stojím, je to dobré, nebojte se. Ne napište mi do komentářů, co si myslíte. Tak tam bylo samozřejmě 120 hejtů.“ Politická podpora by totiž mohla do určité míry **uklidnit i odpůrce projektu**, pokud by viděli, že jejich volený zástupce projektu fandí.

Co je tedy aktuálně největšími **bariérami dlouhodobosti**? Podle oddělení participace právě **příliš intenzivní a vyostřený zážitek z projektu**. „Když je za tím tahle historie, každý si na to udělal názor, je těžké říct, z jaké strany to teď uchopit.“ Každopádně paní Huitric i paní Snelling věří, že podruhé je šance udělat věci jinak a lépe — „možná by pomohlo **dát tomu víc času než tři týdny**, nechat lidi nadechnout a změnu navnímat. Aby se opravdu otestovalo, jak to funguje, je potřeba věci ve veřejném prostoru **nechat uzrát delší dobu**.“ Zároveň podotýkají, že by bylo dobré **přijít i s kompromisním řešením**, např. **konceptem školní ulice**. „Nenechat se tím odradit a snažit se najít někoho, kdo to politicky zaštití.“

Možnou cestou by mohlo být i **opětovné svolání pracovní skupiny**, která stála v začátcích záměru a čítala desítky členů i z řad policie, Besipu či magistrátu, kteří jsou — na rozdíl od Pěšky městem nebo Spolku Solidarita — „pro městskou část validními partnery do diskuze“. „Za každým z těch lidí je nějaká historie, lidé se tady znají dlouhodobě a celý projekt je tím ovlivněný.“ Podle oddělení participace by stálo za to podívat se na projekt racionálním pohledem a porovnat původní návrhovou část s realitou. „A pokud se nenarazí na nějaké věcné problémy jako např. hlučná hudba, tak neúspěch projektu je stoprocentně chyba komunikace. Mohl to být skvělý projekt, kterým by se Praha 10 mohla chlubit, ale všichni kolem toho opatrně našlapovali.“

4.4 Spolek Solidarita

Od politiků a úředníků se přesuneme k občanské společnosti. V rámci rozhovoru se spolkem Solidarita jsme mluvili s jeho třemi členkami — Petrou Klapkou, Terezou Kůsovou a Klárou Vratislavovou. Všechny bydlí na Solidaritě a aktivně se angažují v místním komunitním životě. **Záměr projektu se jim líbil**. Propojení školy s parkem místu prospělo, z pozice řidiček pro ně nepředstavovalo uzavření ulice problém. „Dokonce bydlíme tady v jedné ulici a měli jsme pocit, že se **díky tomu doprava spíše zklidnila**.“ Zároveň ale podotýkají, že **ulice není natolik nebezpečná**, aby tam podobná intervence musela zůstat natrvalo a kvitovaly by i **dočasná řešení**, např. uzavření v ranní špičce.

Vlnu rozporuplných reakcí, která po uzavření ulice následovala a kterou samy pocítily i skrze negativní kritiku jimi organizované akce Zažít město jinak, přičítají již mnohokrát zmiňované špatné komunikaci, a to **na všech úrovních**. Lidé o projektu nevěděli dostatečně dopředu nebo vůbec. Více a lépe měla komunikovat i základní škola a samotná městská část. „Nebojím se uzavírek silnic, ale rozumím tomu, že když se něco v mém okolí plánuje,

chci o tom vědět dopředu a budu naštvanější, pokud o tom nebudu vědět předem. Tohle bylo pro mnohé místní metodou šoku. Nehledě na to, že lidé, kteří nemají děti v ZŠ, nejsou na sociálních sítích nebo to prostě jenom nesledují, o projektu nevěděli vůbec.“

Jako naprosto **nesmyslná a zbytečná** pak vnímají dvě **veřejná setkání**, která na plácku proběhla. Ta podle nich celý projekt pouze **zpolitizovala** a působila spíše jako **záplata v programu**. Další chybou podle nich bylo **zveřejnění připravované dopravní studie na panelech** umístěných v blízkosti plácku. „Zveřejnila se tam technická dokumentace, která na plakáty nepatří a bez dalšího vysvětlení a prezentace způsobila mezi lidmi obrovský rozruch. Došlo očividně k pochybení, že tyto informace šly ven v nesprávný čas v nesprávné podobě.“ Podotýkají, že kdyby byl projekt **od začátku lépe prezentován**, mohl být mnohem **lépe přijat** i od lidí, kteří se náhlých a nečekaných změn bojí.

Důležité je celý projekt vnímat i **v širším kontextu** toho, co se na sídlišti děje — „x let se tady **lidí snaží o zklidnění dopravy** a najednou je všechno smeteno ze stolu a nastolí se změna, která ty lidi pochopitelně naštvala. Městská část i vedení školy ví, jak dlouho se to tady řeší a stejně se nad tím nikdo nezamyslel. Najednou se **z celé koncepce dopravy stal jenom pláček**.“ Domnívají se, že na projekt Školního plácku byl kladen mnohem větší důraz, než jaký by si zasloužil a mnohem víc by bezpečnosti chodců v místě **pomohla jiná opatření** — např. zvednutí a barevné odlišení křižovatky na „téčku“ ulic Brigádníků a Turnovského před školou nebo nápisy „Pozor děti“. „Děti docházejí do školy z celé lokality a auto je nesmí přejet na třech dalších silnicích. Přijde mi, že paní ředitelka trochu sobecky tlačila na pláček a ublížilo to celkově dopravní koncepci. Je potřeba zaměřit se především na vjezdy do Solidarity.“ Zklidnění situace by podle nich prospělo, kdyby organizátoři projektu i městská část s lidmi komunikovali, že pláčkem snahy o zklidnění dopravy nekončí. „Chyběla tam komunikace toho ‚nebojte, řešíme všechno‘. Tím by se všechny diskuze zkrátily na půlku.“ Dobře se v tomto případě ukazuje, že i angažovaným místním nebylo úplně zřejmé, **co je hlavním záměrem projektu** a pláček spíše než kulturně-společenskou intervencí ve veřejném prostoru vnímali jako nepovedenou dopravní politiku samosprávy.

Lepšímu přijetí plácku by také podle spolku prospělo, kdyby byl **program více mezigenerační**. „Byly úplně vynechané určité části společnosti. Dvakrát týdně tam mohl být klidně program např. pro seniory.“

Nejvíce jim ale líto, že projektem **došlo k rozkolu místní komunity**. „Společnost se tady rozdělila na dvě skupiny, jedna křičí, že je to strašný — a je mimochodem slyšet mnohem víc — a druhá, že je to skvělé.“ Přiznávají, že i pro ně jako pro spolek je situace frustrující, „hněv se svezl na spoustu různých stran, vrhá to špatné světlo na spoustu jiných organizací“ a obávají se, aby po této zkušenosti politici nezanevřeli i na jiné projekty nebo změny, které se v lokalitě prosazují posledních 15–20 let a mohly by se postupně udělat. „To hlavní je vyřešit lokalitu koncepčně.“

4.5 Místní podnikatelé

V rámci terénního průzkumu jsme mluvili také s některými místními podnikateli, resp. lidmi, kteří v lokalitě provozují nějakou službu či podnik a vnímají místo z trochu jiné perspektivy než běžní uživatelé — konkrétně šlo o provozovatele sýrárny, kadeřnictví, večerky, konferenčního centra, autocentra a zaměstnance restaurace. Většina z nich pracuje v ulicích Turnovského nebo Dvouletky. Opakovaně jsme se pokoušeli kontaktovat také vedoucí a provozovatele místní cukrárny, která se stala místem, z něhož docházelo k distribuci petice proti realizaci projektu. Provozovatel se bohužel do výzkumu nezapojil, a tak k jeho pohledu na věc nemůžeme nabídnout další podrobnosti.

Zapojení provozovatelé služeb a podniků vnímají realizaci projektu **převážně neutrálně**. Vnímají ho jako něco, co **vzniklo především pro školu a kvůli dětem**, ale v podstatě bez

výjimky upozorňují na **změny ve fungování dopravy v okolních ulicích a s tím spojené komplikace**. Kulturní a komunitní rozměr akce tak ani v těchto případech není předmětem diskuse, narozdíl od fungování dopravy v lokalitě.

Oslovení opakovaně upozorňovali na **zvýšený provoz v ul. Turnovského po dobu trvání projektu**. „Dopoledne a do 16 hodin dobrý, potom šílený.“ – „Ve mě se to pere. Je to fajn, ale **nejsou vyřešený ty následky**,“ zmiňuje jeden z oslovených provozovatelů. Z hlediska **bezpečnosti dětí** je situace v této ulici, dle mínění lidí, kteří zde denně pracují, **neuspokojivá**. Děti z parku chodí často do cukrárny nebo do večerky a přecházení je v této ulici problém. Přes **zaparkovaná auta na obou stranách** nejsou přecházející děti vidět. Jeden z účastníků rozhovoru se také zmínil, že zaznamenal velmi živou diskusi ohledně plácku a i ve svém bezprostředním okolí zachytil pozitivní i negativní reakce: „*Někteří lidé se tu i kvůli tomu rozhádali i v rodinách.*“

4.6 Místní rodiče

Rodiče školních, ale i předškolních dětí, se kterými jsme mluvili osobně, zastávají ve vztahu k plácku poměrně konstantní názor. **Většina** z nich jsou nadšenými **příznivci projektu** a shodnou se v tom, že výhody převažují nad komplikacemi. Mezi hlavní benefity plácku řadí zejména **bezpečné propojení školy s parkem a vznik nového prostoru vhodného pro děti**. Komplikace jsou pak rodiči reflektovány hlavně z perspektivy řidičů, kteří stráví za volantem kvůli objížďce více času.

Ačkoliv oslovení reagovali na projekt převážně kladně, někteří se pozastavovali nad rolí plácku v celkové koncepci dopravních řešení v lokalitě a uvítali by další systémovější opatření.

Mezi rodiče dětí navštěvující základní školu patří také pan Hána (40), obyvatel jedné z okolních ulic. Na základě jeho aktivní účasti v diskusích o plácku jsme ho oslovili s prosbou o rozhovor. Dlouhodobě sleduje dopravní studii, které pro Solidaritu vznikají a je **zastáncem zklidňování dopravy na sídlišti**. Uzavření plácku však podle něj odporuje dosud zveřejněným návrhům dopravního řešení ze studie. Uvádí, že na sídlišti **chybí přechody, retardéry a další opatření**, která měla provázet dopravní studii, ale dosud se neuskutečnila. Nevystupuje primárně proti akci jako takové, ale zejména **proti způsobu, jakým byla změna zavedena**. „*Jsem strašně rád, že se něco začalo dělat, jsem strašně rád, že se to začalo řešit, že se udělala dopravní studie, že se dělá průzkum, že tady bude nějaké omezení, ale chtěl bych, aby to bylo systémové řešení.*“ Z hlediska dlouhodobé snahy a iniciativy za zvýšení bezpečnosti a zklidnění dopravy v lokalitě mu uzavření školního plácku přišlo **nesmyslné a nekoncepční**. Je také jedním z těch dotázaných, kteří v souvislosti s pláckem upozorňují, že škola má školní hřiště, jehož využití se již dříve participovalo. Prostor je však v současnosti uzavřený a nevyužívaný.

Pozitiva projektu pak vnímá v tom, že se na Solidaritě začalo zase více mluvit a **diskutovat o tématu dopravy**. Úskalí ale vidí v **komunikaci**, rodiče dětí ze ZŠ o projektu věděli, ale k ostatním už se **informace tak snadno nebo vůbec nedostávaly**.

4.7 Vedení MŠ Dvouletky

Od provozovatelů služeb, místních podnikatelů a rodičů teď přesuneme pozornost ke vzdělávacím institucím — mateřské a základní škole na sídlišti Solidarita.

O plácku jsme si ve školce povídali se zástupkyní paní ředitelky. Ve vztahu k projektu zastávají jako instituce **neutrální postoj**. Kromě jednoho vystoupení, které s dětmi organizovali pro rodiče, plácek nijak nevyužívali, mimo jiné i proto, že na něm po celou dobu nebyl připraven žádný program pro děti předškolního věku.

Samotný pláček jinak nevyužili ani sami pro své aktivity, protože vnímali, že **prostor slouží především základní škole** — z pohledu MŠ tak nevidí žádný přínos projektu, ale ani negativa nebo omezení. V počátku se obávali, aby se v ulici nezvýšil provoz aut, tato obava se ale nenaplnila. Narážíme tak opět na téma „**exkluzivity**“ pláčku, která již zazněla v rozhovorech několikrát (např. spolek Solidarita, pan Kliner, oddělení participace). Místní aktéři vnímali, že pláček svými aktivitami a náplní primárně směřoval k poměrně úzké skupině místních, v tomto případě školních dětí, teenagerů, potažmo jejich rodičů.

O projektu byli vzhledem k úzké spolupráci se ZŠ Solidarita **informováni dobře**, zaznamenali rozporuplné reakce místních hlavně na sociálních sítích a celkově tak vnímají **přínos projektu především pro školu**. „*Když víte, jaký je ve škole tragický nedostatek prostorů — děti se učí i ve sborovně — bylo skvělé, že si mohli v těch hezkých měsících sednout ven, učit se venku a trávit tam čas.*“

Z osobního pohledu obyvatel Solidarity pro ně **nebyl Školní pláček dopravním omezením**. „*Objet ten mini parčík autem nezabere žádný čas. To jako argument proti pláčku, kvůli kterému by bylo třeba psát nějaké petice, vůbec nelze brát.*“

4.8 Základní škola Solidarita

V rámci průzkumu na základní škole jsme se zaměřili na tři skupiny — **vedení školy**, které reprezentuje v této zprávě paní ředitelka Karin Marques, **vyučující a zaměstnance školy** a pak samotné žáky. Zatímco s paní ředitelkou jsme vedli individuální rozhovor, s učiteli a žáky jsme zvolili skupinové metody, které umožnily rozvinout diskuzi.

4.8.1 VEDENÍ ZŠ

Ředitelka ZŠ Solidarita — Mgr. Karin Marques, Ph.D. — kterou mnozí považují **za hlavní iniciátorku** celého projektu, sebe samu v této pozici **vůbec nevidí**. „*Aktivně jsem se přihlásila do projektu Pěšky městem, myslím, že oni jsou ten hlavní iniciátor.*“ Její **motivaci** pro přihlášení byly opakující se **nepříjemné kolize aut rodičů s dětmi na chodníku**. Proto se začala ucházet o účast v programu Pěšky městem na dopravní studii celého území. „*Rodiče najíždějí na chodník, není tady žádný parkovací pruh, jim bylo blbě zůstat stát ve vozovce. Vznikaly tím hodně nebezpečné situace, protože ty malinké děti nejsou z aut vidět.*“

Přibližně před dvěma lety začaly první **pracovní schůzky s radnicí a všemi dotčenými odbory**. „*Poprvé se sešli u jednoho stolu **doprava, zeleň, školství**. Pak se díky Kreativní Praze přidala i **kultura**.*“ Poukazuje na to, že občané se na Solidaritě posledních 15–20 let snaží o změny v dopravním provozu, ale až v momentě, kdy se **do procesu vložila škola jako instituce, se věci daly do pohybu**. „*Tím, že jsme se spojili s Pěšky městem, kteří jsou napojeni na Besip a magistrát, schválila se bezpečnostní opatření na dvou místech, po kterých lidé nejvíc volali, a vydalo se už i stavební povolení ke zvýšeným křižovatkám, vyvýšeným prahům apod.*“

S nápadem na uzavření celé ulice přišel podle paní ředitelky dopravní inženýr z Pěšky městem při přípravě balíku dalších opatření. „*Takže **to jsem nevymyslela já, mně je to celkem jedno. Tahle ulice mi moc nevadí, opravdu tu moc lidí nejezdí, jen pár rodičů. Mně vadilo, že najíždějí na chodník.***“ A to vyřešilo **umístěním betonových krychlí** Pěšky městem ve spolupráci s TSK. Uzavření kusu ulice před školou bylo zároveň „**nejjednodušší, nejlevnější a nejrychlejší**“ opatření, a proto se zrealizovalo jako první, ačkoliv i Pěšky městem na základě dopravní analýzy čtvrti navrhovalo uzavírku spojit s řadou dalších opatření na zvýšení bezpečnosti chodců. „*Lidi pak byli naštvaní, proč se neřeší první průjezd kolem divadla, který je daleko problematictější — no protože to stojí daleko víc peněz a je to mnohem náročnější.*“

Zatímco s Pěšky městem spolupráce probíhala delší dobu, přihlášení do grantové výzvy Kreativní Prahy proběhlo celkem rychle. „Zjistili jsme, že to **musí podávat město**. My jsme to město do toho všichni tak **natlačili, byli pak úplně vyděšení**, co se to vlastně stalo, kdo to povolil.“ Následně nastal na městě problém s podpisem záboru, který na sebe nakonec vzal radní pro školství s tím, že Karin Marques uvedl „jako hromosvod, na který padnou všechny stížnosti na Facebooku, protože já to snesu, já to nečtu.“

Co se týče **komunikační roviny** projektu, vnímá **nedostatky na straně města**. Škola prý musela vyvinout tlak na to, aby město alespoň na poslední chvíli něco zveřejnilo, např. co se kulturního programu týče. „*Neumí vůbec komunikovat, bojí se, všechno nechávají na poslední chvíli.*“ Z perspektivy školy považuje své aktivity za **maximum toho, co mohli udělat**. Děti dostaly tištěné letáky pro rodiče, informace byla uvedena v několika elektronických komunikacích, newsletteru, v info systému školy přišla všem rodičům informace minimálně dvakrát. Jediné zaškobrtnutí se stalo s letáčky — ty se rozdaly až během posledních dnů školního roku, kdy už část dětí odjela na prázdniny. „*Ladil se kulturní program s Kreativní Prahou a přinesli je úplně na poslední chvíli.*“

Atmosféru kolem projektu hodnotí paní ředitelka jako **pohodovou** — jedinou výjimkou byla podle ní dvě výbušná veřejná setkání organizovaná Pěšky městem. Kritiků projektu bylo z jejího pohledu o poznání méně než příznivců a s jejich argumenty proti plácku se naprosto neztotožňuje.

Co se **atmosféry přímo na plácku a v okolí školy** týče, ta se podle ředitelky úplně změnila a získala „**jiné klima**“. Nespornou výhodou byl i fakt, že realizaci Školního plácku nebyl **nikdo z učitelů projektově zatížen**, především díky silnému partnerství s Pěšky městem a Kreativní Prahou. „*Nás to nestálo ani moc velké úsilí a minimum práce, jen jsme byli nápomocní a nic moc jsme pro to nemuseli udělat.*“

Výhody projektu jsou podle paní ředitelky značné — lidé se začali víc propojovat a díky plácku vznikla **příležitost k potkávání jak dospělých, tak dětí**. „*Sousedská pospolitost, děti se učí, že jsou součástí společnosti, ve kterém žijí a že mají možnost ho svou aktivitou ovlivnit. To je ohromné občanské vzdělávání dětí.*“ Kromě toho získaly děti podle Karin **větší možnosti na sportování i oddych** a učitelé mohli kdykoli venkovní **prostor využít k výuce**.

„*Odpůrci plácku říkali, že máme obrovské pozemky — ale jsou v dezolátním stavu, což není moje vina. Je to vina toho, že 30 let se o to tady nikdo nestaral a prakticky se nedají využít.*“ Upozorňuje na to, že kromě jednoho dvorku, který si škola svépomocí opravila, žádné prostory na sport nebo relaxaci nemají. Plácek právě tyto nedostatkové **prostory vytvořil a to za použití nulové finanční investice**. Skutečnost, že škola opravdu nedisponuje dostatkem svých prostorů, zmiňoval v rozhovoru i radní pro školství, pan Počarovský — upozorňoval na to, že bezprostřední pozemek kolem školy patří škole, ale hřiště je magistrátu.

Jako **hlavní bariéru dlouhodobosti** projektu vnímá paní ředitelka jeho **příliš krátké trvání**. Necelý měsíc není podle ní dostatečný na to, aby se během něj stačilo vše s lidmi vykomunikovat a veškeré dopady projektu zažít. Nyní se podle ní bude muset počkat na realizaci dalších opatření, prahů a vyvýšených křižovatek, a pak se k projektu vrátit jako k možnému řešení v rámci celé dopravní studie.

4.8.2 VYUČUJÍCÍ

V případech vyučujících na ZŠ Solidarita jsme využili příležitost o projektu diskutovat a názory sdílet ve skupině. Navštívili jsme proto školu v době učitelských porad a popovídali si se dvěma skupinami učitelů a učitelek z 1. a 2. stupně. Každá skupina čítala cca 15 lidí.

V rámci společné konverzace s námi učitelé přijímali projekt **velmi pozitivně**. Hlavní **výhody**, které plácek přinesl, bylo **zvýšení bezpečnosti ve vztahu k dopravě** a to nejen

na samotném plácku, ale i v kritické zatáčce Turnovského — Brigádníků, „*lidé se tu teď víc rozhlíží.*“ Další důležitým přínosem bylo **propojení parku se školou** a vytvoření **unikátního komunitního prostoru**. „*Ten prostor se otevřel rodičům, učitelům, dětem i bývalým žákům. Je to jiné než těsně před školou — není to už vyložené školní prostor, ale více veřejný, svobodný prostor. Přímo ke škole si rodiče sednout nejdou a pro devátáky je to u školy taky moc riziková zóna.*“

Děti podle učitelů díky plácku trávily v okolí školy více času a mohly díky tomu **navazovat vztahy**. Pláček podle nich přinesl **nové kvality pro sousedství** a vytvořil **potenciál pro navazování kontaktů napříč rodiči, učiteli i žáky**. „*Na školních akcích se ne tak komfortně navazují vazby s rodiči. Pláček obsahoval témata, díky kterým jsem se seznámila s rodiči mnohem přirozenější cestou než na oficiálních akcích v prostorách školy.*“

Učitelé si také všimli, že se na plácku sdružovaly především **děti bezprizorní**, které nemají důvod jít hned domů — byl to prostor stále dostatečně bezpečný i pro ty, kteří si ještě nejsou úplně jistí v cizím veřejném prostoru a zároveň dostatečně vzdálený od prostoru školy. „*Byl to takový nízkoprahový prostor.*“ Hojně využívaný byl i **koloběžkáři**, kteří zde podle učitelů trávili čas **radši než v nedalekém skateparku Gutovka**. Tam se střetávají s „*nebezpečnými partičkami a taky před školou mají větší jistotu, že jim nikdo koloběžku neukradne, nešikanuje je, nestrčí do nich.*“

Pláček poskytl škole **cenný prostor navíc pro hru, kreativní vyžití i výuku**, „*v září jsme díky plácku měli třídu navíc.*“ Zároveň **zpevněná plocha** umožňovala **pobývat venku i za nepříznivého počasí**. „*Při blátě nejde park využít.*“ Mnoho učitelů vyzdvihovalo jako velké pozitivum, že se žáci můžou **potkávat s dětmi z jiných ročníků** a to nejen ve volném čase, ale i v rámci výuky. „*To je naprosto unikátní, když chci do jedné místnosti vměstnat dvě třídy, není to možné. Hledáme různé možnosti průniku setkávání menších a větších žáků a tohle byl ideální formát.*“

Podle některých učitelů byl pláček také příležitostí **ujasnit si hodnotový žebříček** — co je pro nás v prostoru důležité a čemu dáme přednost na úkor něčeho jiného.

Co se **dopravy** týče, většina učitelů nepociťovala ani **neviděla**, že by se v okolí plácku tvořily nějaké **dopravně vyhrocené situace** a že by pláček někomu vadil. „*O tom, že můžeme někomu vadit, jsem se spíš dozvíдалa z drbů, než abych viděla reálně, že tam něčemu bráníme.*“ Někteří z dotazovaných ale upozorňovali na to, že **pro řidiče „to tu muselo být hrozné“** a že někteří chodci si pláček pomyslně prodloužili až do zatáčky Turnovského — Brigádníků, což způsobilo nejednu nebezpečnou situaci. „*Když je to zavřené tady, neznamená to, že je to zavřené všude.*“

Nejčastěji pojmenovanou nevýhodou, kterou pláček přinesl, byl zvýšený **hluk a nepořádek**. Od roztrhaných hamak, přes poházené židle a špinavé stolký až po odpadky po večerních a nočních návštěvnicích. „*Čím déle pláček byl, tím lépe bylo vidět, že by potřeboval sjednat pravidelný úklid. Když jsme chtěli jít ven učit, stolký byly strašně špinavé, stály na nich leckdy i lahve od alkoholu.*“ Provizorní úklid prostoru zajistila paní ředitelka, všichni se ale shodují, že nedostatky pramenily z **dočasnosti celého projektu**. V případě trvalého uzavření ulice by podle nich bylo nutné nastavit jak **pravidla chování v novém veřejném prostoru**, tak pravidelný úklid a pořízení adekvátního vybavení, které by bylo odolnější. Co se **pražských židlí a stolků** týče, upozorňují také na to, že při slunečném počasí byly **hodně horké**.

Reakce rodičů na pláček byly podle učitelů **vesměs kladné**. Občas ale zazněly rozhořčené komentáře typu „*kde mám to dítě teda vysadit*“, případně obavy z bezpečnosti po opětovném otevření prostoru, „*že si tady děti zvyknou chodit a potom je něco přejede.*“ Učitelé podotýkají, že názory rodičů získávali také **zprostředkovaně od dětí**, které je od dospělých přebíraly. Obojímu by se podle nich mohlo předejít **lepší informační kampaní**, „*aby věděli, kde děti můžou nově vysadit, kde se zřídí kiss and ride apod.*“

Nejasná podle nich byla také **komunikace ohledně délky projektu** — rodiče prý nevěděli, jestli bude plácek napořád, nebo se jedná o dočasné řešení. Podobná nejasnost panovala i s **ohlašováním programu na plácku**. „Akce se ohlašovaly po týdnech, **nikomu nebylo zřejmé, co ho čeká**. Program se zveřejňoval na poslední chvíli, třeba v neděli na další týden. V červnu jsme sice dostali plakátek s vysvětlením, proč se plácek bude realizovat, ale ne **co přesně máme očekávat**.“

Mezery viděli i v **nedostatečné komunikaci výhod**, které projekt škole přinesl a které mohly zlepšit reputaci projektu mezi místními, kteří nejsou na školu přímo napojeni. „Lidi nepochopili **hodnotu plácku pro školu**. Možná nebyla dostatečná ani komunikace směrem ke starousedlíkům.“ Stejně tak by uvítali i více příležitostí k **mezigeneračnímu využití plácku** (např. propojení dětí se seniory).

Uzavření ulice jako **trvalé opatření by učitelé vítali**. Líbilo by se jim, kdyby na plácku zůstaly pevné prvky pro koloběžkáře, pingpongový stůl, přibyla tabule pro učitele, nebo kdyby se na plácku mohl pořádat vánoční jarmark či zřídit stánek s kávou nebo knihobudka. „Zároveň zachovat tu svobodu, aby každý mohl prostor využít po svém — zacvičit, zazpívat s kytarou, cokoli.“

Poukazují ale i na **respektování** těch, kteří **jezdí auty** — „mohlo by se vyjít vstříc i řidičům, např. v ulici mezi parky udělat obousměrný provoz“.

Pokud se plácek natrvalo neuzavře, jako dobré **kompromisní řešení** někteří učitelé navrhují koncept „**sezónního školního plácku**“ — ten by fungoval v letní sezóně např. dva měsíce na začátku školního roku (září/říjen) a dva měsíce na konci (květen/červen).

4.8.3 ŽÁCI A ŽÁKYNĚ

S dětmi ze základní školy jsme zvolili metodu workshopu (podrobněji o použitých metodách píšeme v úvodní kapitole 3. Metodologie).

Po krátkém přivítání se děti rozdělily do tří skupin cca po 7 dětech, z nichž u každé byl jeden dospělý Socionaut nebo zástupce Kreativní Prahy, který prezentoval dětem aktivitu a vedl diskuzi. Prostřednictvím série interaktivních a veskrze hravých metod jsme si s dětmi povídali o tom, jak se jim projekt líbí, jaká **pozitiva a negativa** podle nich přinesl a **jak okolí školy využívaly v průběhu projektu i mimo něj** na konci minulého školního roku. Nakonec jsme se zaměřili i na to, jak by podle dětí mělo **ideálně okolí školy** vypadat.

A co jsme se dozvěděli? Při hodnocení **původního stavu** děti logicky mluvily hlavně o **přítomnosti aut**. Drtivě převažoval názor, že kromě parku, který je jednoznačně pozitivně hodnocen, **okolí školy a ulice Brigádníků nebylo příliš přívětivým prostorem**. K popisu stavu používaly slova jako „*hnusný, nudný, hluchý*“. Našli se ale i tací, kteří reflektovali, že ani v původním stavu **nebyla ulice příliš frekventovaná** a „*bylo to tak napůl, trochu dobrý, trochu špatný*“.

„Parkovali tady úplně blbě, smrděla tu auta, furt tady jezdili jako šílenci.“

„Na přechodu jsem byl vždycky strašně nervózní, aby mě nepřejelo auto. Bylo těžký přejít, museli jsme se hodně rozhlížet.“

Naopak **Školní plácek** hodnotily děti **velmi pozitivně**. Oceňovaly zvýšenou **bezpečnost**, nové **příležitosti pro hru** a trávení volného času a možnost volného **přecházení mezi školou a parkem**.

„Cítím se tu hodně dobře, můžu si tu hrát.“

„Do parku teď chodíme každý den, hrajeme fotbal, kreslíme křídama, tancujeme tady. Je tu větší klid.“

Všechny děti **oceňovaly aktivity na plácku** — rampy pro koloběžky, slackline, pingpongový stůl, možnost hrát badminton nebo se houpat v hamace. Vnímaly, že prostor se díky intervenci mohl stát přívětivějším nejen pro ně — děti, ale i pro jiné skupiny lidí: „*Dřív jsem si to neuvědomila, ale teď mi došlo, že prostor může být přívětivější třeba i pro handicapované.*“

Další výhodou, kterou zmiňovaly, byl fakt, že díky plácku mohly **být mnohem častěji venku — v rámci výuky i o přestávkách** — a že se díky projektu konalo i **více školních akcí**.

„*Můžeme potkávat kamarády a louskat společně oříšky.*“

Co se **nevýhod** projektu týče, děti nejčastěji zmiňovaly **hluk a případný nepořádek** při pořádání akcí. „*Může to rušit babičky.*“ Mnozí z nich reflektovaly, že **pro řidiče situace nemusí být přehledná**: „*Myslím i na ty, kteří pospíchají a musí to objíždět. Lidí, co jezdí autem, to asi předtím měli snazší,*“ nebo vyjadřují **upřímné dilema**, jak situaci vyřešit tak, **aby se vyhovělo všem**: „*Chci, aby tu auta mohla jezdit, ale zároveň nechci, aby to tu bylo ucpané.*“

Když přišla řada na **ideální představu okolí školy**, pojmenovávaly děti především tato témata:

Sport a svoboda pohybu (cvičební prvky, rampy, branky, mini tartan, basketbalový koš, houpačky)

Možnost učit se venku

Bezpečí (od aut, okolí školy bez aut, případně varianta, že auta jezdí výrazně pomaleji)

Zábava a hra („*Chceme si kolem školy hrát!*“)

Čistota („*Aby tu nebylo tolik odpadků.*“)

Děti v okolí školy jednoznačně **preferují sportovní a komunitně zaměřené aktivity** — sportování s kamarády, posezení u táboráku a grilování, hraní stolních her, vyměňování pokémonů, divadelní představení, koncerty a výstavy nebo možnost svoje výtvary přímo ve veřejném prostoru vystavovat, posedět s kamarády, číst si nebo natáčet videa na sociální síť. Mezi další návrhy na využití prostoru v okolí školy děti zařadily např. i letní kino, možnost kreslit křídami nebo skákat panáka a přes švihadlo.

Také by si přály **lépe vybavený travnatý předprostor školy** („*chtělo by to sem dát aspoň osm trampošek, teď je to takový obyčejný*“), **více stromů kvůli stínu a vodní prvky** jak v předprostoru školy, tak v parku.

4.9 Zjištění z dotazníku

„*Úžasné, hodnotím to mimořádně kladně.*“

„*Ulice patří lidem, ne autům*“

„*Místo je bezpečnější, klidnější, hezčí.*“

„*Výhody jednoznačně převažují.*“

„*Nic neřeší a nevzhledné.*“

„*Aktivistický paskvil.*“

„*Nevýhody převažují, je to naprostý nesmysl.*“

„*Zmatek, chaos, nepořádek.*“

Pokud se na data z dotazníku podíváme z odstupem, můžeme spatřit několik výrazných trendů. Tím vůbec nejvýraznějším je silná **polarizace názorů**. Zatímco celých 71% odpovědí hodnotí změnu, kterou opatření přineslo, známkou 1 či 5 (tedy jako „rozhodně lepší“ či „rozhodně horší“), pouze 25 % respondentů ji hodnotí známkami 2, 3 či 4. Polarizace je nejvýraznější mezi **místními obyvateli**, ale můžeme ji pozorovat i mezi **rodiči žáků**

ZŠ Solidarita a žáci samotnými. Výjimkou jsou **zaměstnanci školy**, kteří většinou opatření **podporují**. Velkou míru polarizace lze vysvětlit jak rozhořčením, které se mezi místními v kontextu uzavírky a její nepovedené komunikace mezi širokou veřejností šířilo, tak napjatou atmosférou, kterou zapříčinilo chybné chápání dotazníku jako referenda o budoucnosti ulice Brigádníků.

Dotazník dobře ilustruje na skutečnost, že se na sídlišti setkávají **různé zájmy a perspektivy** na věc, které do velké míry vychází ze životních situací konkrétních respondentů. Další výklad proto **rozdělíme podle jednotlivých typů respondentů**.

4.9.1 ZAMĚSTNANCI ŠKOLY

„Škola má být místo setkávání a důležitý společenský bod. Plácek kultivuje dobré vztahy, trávení volného času, především ale nabízí bezpečné a příjemnější prostředí celé okolí školy. Nevýhod v dopravě jsem si vědom, ale škola má být v tomto případě dle mého na prvním místě.“

„Atmosféra před školou se úplně změnila. Je to úplně jiný pocit, daleko příjemnější. Především bezpečnost dětí. V předchozích letech naprosto šílené, malé děti čekají, než půjde někdo dospělý, aby vůbec mohly přejít silnici (bojí se).“

Zaměstnanci školy se k opatření staví až na výjimky **velmi pozitivně** a vnímají celou řadu benefitů. Data z dotazníku potvrdila informace získané během skupinových rozhovorů — opatření podle nich zvyšuje bezpečnost v bezprostředním okolí školy a vytváří nové místo pro venkovní výuku i sousedské setkávání. Trvalou proměnu si ve velké většině přejí, nicméně upozorňují na potřebu pravidelné údržby a doplnění kvalitního, odolného mobiliáře.

4.9.2 RODIČE

„Je to naprosto skvělý a doufám, že zůstane natrvalo. Dopravní omezení sice občas znamená pár minut zajiždku, která se nás taky týká, ale bezpečnost a příjemné prostředí pro děti má mnohem větší hodnotu.“

„Jsem nadšená. Dcera (10) tam tráví každé odpoledne s kamarády ze třídy (ještě nemají kroužky) a mám pocit, že je v bezpečném a příjemném prostoru. Beze strachu ji pouštíme. Ještě nikdy tolik nechodila ven.“

„Propojení s parkem podle mě přispívá k bezpečnosti oblasti před školou, kde je největší koncentrace dětí.“

U **rodičů žáků** je situace odlišná: **většina** sice vnímá opatření **pozitivně**, objevuje se ale i řada těch, kteří jsou vůči významu a dopadu intervence **skeptičtí a odmítaví**.

Podporovatelé opět argumentují **zvýšenou bezpečností** především pro žáky v okolí školy a v kontextu zamezení nelegálního parkování rodičů, kteří své děti do školy vozí. Těší je **nabídka kulturního programu**. V plácku dále vidí příležitost pro **budování sousedské sounáležitosti** a také logické pěší **propojení předprostoru školy s parkem** Solidarita. Negativa jsou dle nich minimální.

Odpůrci situaci vidí zpravidla naopak. Nevýhody převažují nad výhodami. Řešení vnímají jako **nekonceptní**, pouze snadno zaveditelné, které v konečném důsledku **neřeší** reálné **bezpečnostní problémy sídliště**. Problémy vidí v **zhoršené průjezdnosti** především pro zásobování, IZS, svoz odpadů a někteří také pro sebe samotné. Opakuje se také kritika, že škola již v současnosti disponuje dostatečným množstvím prostorů pro setkávání a hru, které ale nejsou příliš využívány.

„Pokud by mezi parkem a školou beton zůstal, bylo by dobré, kdyby se plocha uklízela. Už po pár dnech tam byl celkem nepořádek.“

„Uzavřením jedné spojovací silnice není absolutně zajištěno bezpečí školáků, kteří cestou do školy musí přejít mnoho jiných silnic, které nejsou označené přechodem.“

„Pokud bude uzavírka trvalá, brzy to ‚zevšední‘. Zároveň je logické, že se tam nemůžou akce konat každý den v roce. Nevím, jak moc by pak byl plácek skutečně využíván ke trávení volného času. Naopak by mi připadalo dobré, kdyby se z toho stala ‚tradice‘, že by to takto bylo třeba vždy na začátku školního roku a stal by se z toho vlastně takový ‚festival‘.“

K myšlence **trvalé uzavírky** se rodiče staví také různě. Zatímco někteří v ní doufají, jiní jsou rezolutně proti. Celá řada těch, kteří jsou k myšlence otevření, nicméně upozorňuje na **potřebu systémového řešení**, které vyřeší především problém průjezdní automobilové dopravy mezi ulicemi Černokostelecká a V Olšínách a dále neexistující K+R parkování v okolí školy. Jsou zde také tací, kteří cítí, že problém bezpečnosti před školou lze vyřešit cílenějšími metodami, například **doplněním zpomalovacích prvků, přechodu** na východní straně křižovatky Brigádníku a Turnovského či **snížením maximální povolené rychlosti na 20 km/h**. Objevuje se také obava, že nebudou personální ani finanční kapacity na zajištění dlouhodobého programu a údržby a že místo zevšední. V tomto kontextu padají podobné návrhy, které zazněly již v předchozích částech textu — opakované uzavírky vždy začátkem školního roku, případně na jaře, nebo myšlenka časových režimů vjezdu tak, aby byla ulice uzavřená pouze v ranní a odpolední špičce, kdy se před školou pohybuje nejvíce dětí.

4.9.3 ŽÁCI A ŽÁKYNĚ

Podobně je tomu tak i u žáků a žákyň školy. Velká část vnímá intervenci **pozitivně**, cení si **oživení** prostoru v podobě různých akcí a **vyšší bezpečnosti**. Jiní si ale stěžují na **blokování dopravy**, především vjezdu jejich rodičů, kteří je do školy vozí. Objevuje se také obava z **cizích, potenciálně problematických jedinců**, kteří na místě konzumují alkohol či omamné látky.

4.9.4 REZIDENTI

„Jde o to, že to znepríjemní život více lidem, než kterým to přinese užitek.“

A co na plácek říkají **místní rezidenti**, kteří nemají děti v místní ZŠ Solidarita? I zde je patrná velmi **výrazná polarizace** s převážnou většinou odpovědí na opačných koncích pomyslného spektra. Největší část z nich se k uzavření ulice Brigádníků staví odmítavě. Podle nich **nevýhody či komplikace** opatření výrazně **převažují nad výhodami**. Za zmínku stojí, že ačkoliv na ně nebyl dotazník původně mířený, jejich **zastoupení je v odpovědích vůbec nejvýraznější** (přes 40 % v porovnání s necelými 30 % rodičů a necelými 20 % zaměstnanců). Tento zájem je možné **vysvětlit vlnou nevole**, kterou uzavírka rozpoutala. Byla totiž pro celou řadu místních, kteří nejsou se ZŠ Solidarita nijak spojení, nečekaným šokem.

„Je škoda, že celá akce nebyla lépe komunikována, vysvětlena a že současně nebyly realizovány nové přechody a bezpečnostní prvky. Akce tak vedla k rozkolu místních obyvatel. Za důvod považuji nedostatečnou komunikaci směrem k široké veřejnosti, která nemá děti ve škole.“

Místní obyvatelé se totiž o záměru a jeho důvodech dopředu nedozvěděli, takže řada z nich na něj narazila až ve chvíli, kdy už byla ulice uzavřená. Významným tématem tak je **komunikace intervence**, která podle nich byla výrazně zanedbána. V tomto kontextu je srozumitelné, že se tito lidé **cítí z projektu vynechání** a zaznívá kritika, že opatření bylo tvořeno **bez spoluúčasti místních** a vychází tak z **nedostatečné znalosti místních (především dopravních) poměrů**.

„Prosím, myslete i na lidi, co tu bydlí a nekažte nám to tu zbytečnými změnami.“

„Předpokládám, že pro jsou rodiče dětí, co chodí do školy, ale co ostatní obyvatelé ...

Nehledě na to, že škola je po — pá (když nejsou prázdniny) cca 7 — 15 hod? Co zbytek dne, víkendy, prázdniny?“

„V přilehlé řadě dvoutelek je to několika především starším obyvatelům vysloveně nepříjemné. Zvýšený pohyb lidí s sebou nese i větší hluk. Čili jsme ohleduplní k dětem, ale ne k dalším obyvatelům přilehlé části Strašnic.“

Opakovaně zaznívá názor, že zatímco **výhody** jsou **mířené na úzce vymezenou část místních** (především zaměstnance školy, žáky a jejich rodiče), **nevýhody** dopadají zejména na **obyvatele nejbližšího okolí a řidiče**. Zatímco dětem se tak možná zvětšuje prostor na hraní a někteří sousedé si užívají kulturního programu, nejen místní seniory obtěžuje hlasitá hudba a nepořádek, který po akcích v místě zůstává. Opakovaně navíc zaznívá, že v okolí školy existuje celá řada alternativních lokalit, které jsou na pořádání společenských událostí podle těchto respondentů přívětivější. Zmíněny jsou **park Solidarita, pozemky školy** a především **sportovní hřiště** východně od školy, které je ale — jak respondenti upozorňují — již dlouhé roky zanedbané.

„Vnímám to jako zbytečné opatření v klidné ulici. Na Desítce jsou mnohem vytíženější a nebezpečnější úseky a místa. Budeme zavírat všechny?“

„Urychleně by měla být vyřešena dopravní situace na celém sídlišti, kterou tady řešíme jako obyvatelé už x let. Chybí zpomalovací prvky na dalších problematických místech Solidarity. Jsme obytná zóna a většina aut skrz sídliště pouze projíždí s nulovým respektem k povolené rychlosti. Dopravní řešení mělo být řešeno přednostně.“

Stejně jako u rodičů je velkým tématem mezi odpůrci **nekoncepčnost opatření**.

Vnímají ho totiž v kontextu celkové dopravní situace sídliště a především pak problémů, na které se snaží dlouhodobě upozorňovat. Uzavírka je tak podle nich sice snadné, zato **nesystémové řešení**, které neřeší reálné dopravní problémy. Těmi je především průjezdná doprava mezi Černokosteleckou a V Olšínách, chybějící přechody a nedostatečná opatření na vymáhání maximální rychlosti na 30 km/h. Problémy podle nich uzavírka naopak zhoršuje tím, že **automobilovou dopravu přesouvá do jiných ulic**, které žáci po cestě do a ze školy také musí překonat, čímž vznikají nové problémy a zvyšuje se množství zplodin. Respondenti by tak preferovali systémové, případně cílenější řešení. Někteří pak vyjadřují pochybnosti o vážnosti bezpečnostní situace a argumentují, že během svého života na sídlišti o žádném vážném dopravní incidentu neslyšeli.

„Když má škola hřiště, nevidím důvod, proč by k tělocviku měl sloužit park.“

Z odpovědí je očividné, že dotčeným **není jasné, kdo za pláckem stojí**. Někteří se tak zlobí na vedení školy, že místo vlastních pozemků bere z veřejného prostoru a opakuje se zde rozhořčení ze skutečnosti, že škola zanedbává své pozemky. Místním zřejmě není jasné, které pozemky má škola ve své pravomoci a o kterých musí vyjednávat se samosprávou. Ta např. vlastní přilehlé sportovní hřiště. Jiní projekt mylně **interpretují jako nešťastnou snahu samosprávy o řešení dopravních potíží sídliště** a kritizují ji, že nebere ohled na řešení, po kterých už dlouhé roky volají.

„Propojení prostoru před školou s parkem, který dlouhodobě využívají místní napříč věkovými skupinami, je skvělý nápad, který přirozeně pomáhá komunitnímu životu. A to nejen skrze akce, ale i sám o sobě. Nejde jen o zvýšení bezpečnosti žáků, ale především o podporu aktivního využívání veřejného prostoru obyvateli.“

„Místo se může stát pro děti atraktivnějším a bezpečnějším.“

I přes veškerou kritiku je mezi respondenty současně i **významná část podporovatelů**, kteří naopak vnímají, že opatření přináší řadu benefitů významně převažujících zmiňovaná negativa. Tito lidé podobně jako zaměstnanci školy či někteří rodiče oceňují, že opatření vede k **zřehlednění situace před školou, zvyšuje bezpečnost pro žáky** a vytváří vřelejší veřejný prostor bez přemíry automobilů a zplodin. Takový veřejný prostor podle nich vytváří příležitost pro sousedské setkávání a zároveň nabízí **kulturní program**. Tito lidé zároveň oceňují, že se škola logicky propojuje s přilehlým parkem. Dochází tak podle nich ke zkrášlení místního veřejného prostoru dle současných západních trendů, které usilují o rovnoměrnější rozložení veřejného prostorů mezi jednotlivé druhy dopravy.

„Školní plácek jako nápad se mi v zásadě líbí, jenom je jej potřeba architektonicky zpracovat a hlavně udržovat v čistotě. Momentálně moc čistě nevypadá.“

„Nyní jsou na školním plácku umístěny židle, stolky, fáborky, občas nějaký stánek, na silnici je možné kreslit křídou... Jaký je záměr využití tohoto prostoru v nastávajícím období podzimních plískanic? Uzavřená prázdná silnice?“

Co se týče možnosti **dlouhodobého opatření**, reakce jsou opět různé. Někteří vnímají myšlenku pozitivně, nicméně upozorňují na **potřebu kvalitních analýz dopadu a systémového řešení automobilové dopravy napříč sídlištěm**. Objevuje se ale i výrazná skepse k udržitelnosti kulturního programu, obhospodařování místa a praktičnosti uzavírky. Ačkoliv se řadě respondentů líbí krátkodobé oživení, obávají se, že uzavírka nebude dlouhodobě přínosná, především mimo vyučování, v zimních měsících či o letních prázdninách.

4.10 Analýza diskuzí na sociálních sítích

Protože jsme v rámci projektu opakovaně naráželi na významnou roli sociálních sítí, rozhodli jsme se zprávu doplnit o kapitolu, v rámci které **shrnujeme dění na Facebooku**. Konkrétně jsme sledovali diskuze, které vznikly v místně ukotvené **skupině Solidarita (sídlíště Solidarita)**. Ty vznikaly pod příspěvky aktivních uživatelů. Někteří byli **podporovatelé uzavírky**, kteří sdíleli fotky a nadšení z kulturních akcí, další zvali na navazující události. Jiní naopak naráželi na **problémy**, které uzavírka přinesla, případně upozorňovali a zvali na setkání, která v místě organizovala organizace Pěšky městem. Další diskusi zahájila stížnost, která se objevila den po oficiálním ukončení dočasné uzavírky, kdy **ulice ještě nebyla znovu uvedena do původního stavu**.

Stejně jako u dotazníku je i zde okamžitě patrná **výrazná polarizace** mezi pohledy jednotlivých uživatelů. Za pozornost také stojí **silné emoce**, které uživatelé ve svých příspěvcích vyjadřují. Ačkoliv se objevují i středové názory, chápající reakce, které vnímají pozitiva i negativa, velká část příspěvateľů si defenzivně stojí za svým a vyjadřují buď **výrazné nadšení a podporu**, nebo **naopak silnou kritiku a rozhořčenost**. Výsledkem je značná **míra konfliktu, frustrace a vzájemného neporozumění**. Jestli je někde **shoda**, tak v pocitu, že na sídlišti je třeba **zlepšit dopravní situaci**, především s ohledem na bezpečnost chodců a dětí. Lidé se ale rozcházejí co se týče nejlepšího řešení, především zda uzavírka ulice Brigádníků dopravní problémy řeší, přesouvá či přímo zhoršuje. Diskuzím schází snaha o přemostění rozdílných pohledů, a nedochází tak k žádnému jasnému rozuzlení.

„Dnes jsem se tam stavil pro dítě po škole a spousta lidí si tam opékali burty a děti si hráli. To je přeci skvělý. Život, sousedské aktivity ... Jak tohle může někomu vadit, fakt upřímně nechápu.“

„Děti po škole čile přebíhají mezi parkem a parčíkem před školou. To by bez plácku nešlo. Za mě osobně a naše děti to bezpečnost rozhodně zvýšilo.“

Příznivci opatření stejně jako v předchozích zjištěních z rozhovorů oceňují zvýšenou **bezpečnost v bezprostředním okolí školy** a vytvoření přívětivého veřejného **prostoru pro setkávání, kulturní akce a dětskou hru**. Z jejich odpovědí je cítit **nadšení až hrdość**, že se vedení městské části vydává cestou inspirovanou přístupy v jiných „západních“ zemích. Řada z nich vyjadřuje dlouhodobou frustraci z **dominantního postavení automobilismu** ve veřejném prostoru města. Tito lidé zpravidla cítí, že komplikace, které uzavírka vytváří, jsou zanedbatelné, v některých případech dokonce obavy jiných berou jako malicherné či se nad nimi rozčilují.

„Nekoncepční řešení... 10 let jsem chtěla bezpečné retardéry a opravdu dodržování rychlosti — nic z toho nebylo realizováno, s tím že je vše ok, no tak teď budeme jásat nad uzavřením naší cesty domů.“

„Ulice před školou není zdaleka tak nebezpečným místem jako přecházení u divadla a jako přecházení u cukrárny do parku (i dle studie), objížděním parku jsou auta hnána přesně přes tato rizikovější místa. Takže mě ohánění se bezpečností u školy jako podpora plácku fakt irituje.“

Odpůrci uzavírky opatření kritizují z podobných důvodů, jako zaznívaly v dotazníku a rozhovorech — vadí jim **nekonceptnost** a zdůrazňují potřebu systematického řešení dopravních výzev v celé čtvrti. Zpravidla připomínají **dlouhou historii stížností a snah** o proměnu dopravní situace v okolních ulicích, které vnímají jako více problematické. Zmiňované problémy jsou především průjezdní doprava v ulici Solidarity (propojující ulice Černokostelecká a V Olšínách), chybějící přechody a zpomalovací opatření na přechodu před Strašnickým divadlem a zvýšená doprava a nízká viditelnost kvůli oboustrannému parkování v ulici Turnovského. Jelikož lidé cítí, že místní samospráva je v těchto otázkách neaktivní, uzavírku ulice Brigádnické chápou jako nevyslyšení jejich požadavků, krok špatným směrem.

Jiní si stěžují na **komplikace**, které uzavírka vytváří **pro automobilisty**. Stížnosti jsou zpravidla doprovázeny **skepsí ohledně významu uzavírky** nebo zpochybněním představy, že by ulice byla nebezpečná či že uzavírka bezpečnost skutečně zvýší. Padají názory, že škola má řadu vlastních neudržovaných pozemků, kam by měla být směřována pozornost. Konečně z diskuzí je znát, že opatření **nebylo těmto lidem jasně komunikováno**. Řada uživatelů ho nechápe, ptá se po jeho smyslu a vyjadřuje nejistotu a obavy, zda bude opatření trvalé. Je také znát, že jim není jasné, **kdo za opatřením stojí**. Výsledkem je **frustrace a pocit, že názory a dlouholetá praxe místních nejsou plně zohledněny** při rozhodování o dopravních opatřeních sídliště.

5 Hlavní témata a výzvy

Po zevrubném rozebrání, co si o projektu myslí jednotlivé skupiny lidí, chceme v této kapitole stručně shrnout, co projekt sídlišti Solidarita přinesl. Podíváme se na hlavní přínosy projektu i jeho vnímané nevýhody, které jsou často — jak bude z následujícího textu patrné — dvěma stranami jedné mince. Zastavíme se i u dalších témat, která projekt otevřel a která by mohla být dobrým východiskem do dalších projektů.

5.1 Pozitiva Školního plácku — první strana mince

Jako největší přínosy projektu naši dotazování pojmenovávali:

5.1.1 ZVÝŠENÁ BEZPEČNOST A ZKLIDNĚNÍ DOPRAVY PŘED ŠKOLOU

Školní děti, zaměstnanci školy a většina rodičů oceňovali projekt za to, že se děti cítí v prostoru bezpečněji a dospělí se o ně nemusí bát. Ulice se stala místem, kde je vítaná dětská hra, čas lze trávit příjemným způsobem, sportovat, jezdit na koloběžce, hrát na honěnou, posedět u stolku, popovídat si s přáteli.

5.1.2 PROPOJENÍ PROSTORU ŠKOLY S PARKEM

Všichni výše zmínění — děti, zaměstnanci školy a rodiče — vyzdvihovali jako nesporný benefit projektu **fyzické propojení školy s parkem pro pěší**. Žákům ZŠ se tak otevřel nový vřelý vstup do parku, který podnítl jeho využívání a umožnil volný pohyb mezi těmito plochami.

5.1.3 VYTVOŘENÍ NOVÉHO VEŘEJNÉHO PROSTORU

Někteří nově vzniklý prostor označují za naprosto unikátní. Umožňuje podle nich **potkávání různých skupin lidí v neformálním a příjemném prostředí** na pomezí prostoru školy a veřejného prostoru parku, kterého by bylo jinak velmi těžké dosáhnout. Mluvíme především o různých starých dětech, které u školy díky plácku mohly trávit více času a budovat vztahy s vrstevníky i dětmi z jiných ročníků, dále o rodičích, učitelích a sousedech, kteří měli možnost potkat se, seznámit se a prohloubit vztahy napříč komunitou.

Velkou přidanou hodnotou pak byla možnost venkovní výuky a kulturního vyžití. Pláček se stal **místem vzdělávání, kreativity, sportu, a především setkávání** a podle mnohých díky němu čtvrt' ožila.

5.1.4 ŠKOLNÍ PLÁČEK JAKO NÍZKOPRAHOVÝ KLUB

Díky plácku vznikl **bezpečný prostor**, který využívaly hojně **děti ze sociálně slabšího prostředí** a získaly tak **smysluplnou náplň trávení volného času v sociálně kontrolované blízkosti školy**, bez přítomnosti nebezpečných patologických jevů.

5.1.5 OTEVŘENÍ TÉMATU DOPRAVNÍ BEZPEČNOSTI V OKOLÍ ŠKOL

Podle některých uzavírka poskytla cennou příležitost otevřít velké téma dopravní **bezpečnosti dětí v okolí školních zařízení**, ke kterému přitáhla pozornost, čímž **přispěla ke zvýšení povědomí o problematice** napříč sídlištěm. Podnítila také diskuzi o tom, jaké jsou skutečné priority pro místní veřejnost a co je pro nás ve vztahu k využívání veřejného prostoru opravdu důležité.

5.2 Negativa Školního plácku

— druhá strana téže mince

Nejčastěji jmenovanými nevýhodami projektu byly:

5.2.1 HLUK A NEPOŘÁDEK

Společenské akce, které v průběhu intervence výrazně **zintenzivněly užívání prostoru**, s sebou přinášely také **ruch, hluk a nepořádek**. Na ty si **stěžovali především okolní obyvatelé**, kteří se akcí neúčastnili. Považovali je za **nadměrné a neohleduplné**. Na hluk si lidé stěžovali především **ve večerních hodinách a o víkendech**. Nepořádek pak zůstával po akcích i do druhého dne a všímali si ho i někteří zaměstnanci školy a děti.

5.2.2 BEZPEČNOST A DOPRAVA

Doprava se bezesporu stala hlavním a veskrze zastřešujícím tématem celého projektu. Někteří místní argumentovali **minimální nehodovostí** v konkrétním místě projektu a vyjadřovali nepochopení pro zavádění podobných „opatření“. Další často vzpomínali celou řadu jiných **mnohem problematičtějších míst sídliště Solidarita**, na která dlouhodobě upozorňují. Uzavírku ulice tak vnímali jako **nekoncepční snahu** o řešení problémů, která možná pomůže pár lidem v okolí, ale **nevřeší komplexně dopravní problém v celé lokalitě**.

Řada kritiků upozorňovala také na fakt, že se automobilová doprava pouze přelévá do okolních ulic a **problém vytváří jinde**. Většina politiků a úředníků, se kterými jsme mluvili, považovala právě vyhodnocení dopravní situace na sídlišti (nutnost zhotovit dopravní studii) za klíčovou pro finální rozhodnutí o případném trvalém uzavření plácku.

Co je ovšem důležitou zprávou, kterou je potřeba pojmenovat — **velká část místních** celý projekt Školního plácku primárně **nevnímala jako kulturně-komunitní projekt, nýbrž jako jedno z dopravních opatření**, skrze která se městská část snaží řešit dlouhodobou problematiku dopravy na sídlišti Solidarita. Proč tomu tak bylo, souvisí úzce s dalším jmenovaným bodem.

5.2.3 NEJASNÝ ZÁMĚR, ÚČEL A CÍL PROJEKTU

Propojit školu s parkem, vytvořit nový veřejný prostor, zvýšit bezpečnost v okolí školy nebo podpořit chození pěšky do školy? Jde tu o zklidnění dopravy nebo je cílem utužovat vztahy v místní komunitě? Celé řadě zúčastněných (a to i těch velmi zainteresovaných) **nebylo jasné, co je hlavním záměrem a cílem projektu**. Nejasně komunikovaný záměr se projevil i na různorodém označování projektu jednotlivými aktéry — pro některé to byl Školní plácek, tedy **nové místo setkávání**, nový veřejný prostor, pro druhé zase **uzavírka ulice** — **nekoncepční, nepovedené dopravní opatření**. To posílilo i kritiku, která projekt vnímala právě jako dopravní opatření a skrze něj poukazovala na další, urgentnější problémy čtvrti. Každý zkrátka vnímal jako prioritu projektu něco jiného a na základě toho také zakládal své argumentační linky. Tato situace vydatně přispěla k polarizaci veřejnosti a podnítila atmosféru příznivou pro zosťující se kritiku.

5.2.4 NEDOSTATEČNÁ INFORMOVANOST A KOMUNIKACE

Od nejasného záměru je to jen krůček k **nejasné komunikaci**, a tedy **nízké informovanosti o projektu**. Ta byla podle našich zjištění nepovedená na řadě úrovní —

od komunikace **mezi samotnými organizátory projektu**, přes komunikaci **s místními stakeholdery** až po **informační kampaň** pro širší veřejnost.

Informace o projektu podle mnohých **mířily primárně na některé vybrané skupiny místních**, především lidí napojené na základní školu. **Méně pak nebo vůbec mezi širokou veřejnost**. To v lidech vzbuzovalo spíše negativní emoce. Ti, kteří o projektu věděli včas, se totiž cítili být více „pozvaní“ k účasti na výhodách projektu. Naopak ti, kteří se cílovou skupinou komunikační kampaně nestali, spíše cítili, že plácek „nebyl pro nás, ale pro ty druhé, jiné“.

S tím souvisí i **nedostatečná komunikace širšího kontextu jednotlivých partnerů projektu**. Škola by mohla více komunikovat, že řada pozemků jí nepatří a širokou veřejnost informovat o zoufalém nedostatku prostorů pro výuku, relaxaci i sport. Samospráva pak o tom, že řada dopravních opatření už má (nebo brzy bude mít) stavební rozhodnutí a jejich zavedení a realizace jsou v přípravě.

Celé situaci nepomohlo ani to, že informace se často dostávaly mezi veřejnost i hlavní aktéry projektu **na poslední chvíli**. Někteří se o akci dozvěděli až koncem srpna, jiní dokonce až ve chvíli, kdy narazili na uzavřenou ulici po cestě sídlištěm. Kreativní Praha zveřejňovala kulturní program na plácku zpravidla na konci předchozího týdne, takže místní často nevěděli, co je čeká. Z pohledu některých zástupců také nedostatečně informovala o připravovaných krocích městskou část. Organizace Pěšky městem zase uspořádala veřejná setkání, o kterých se řada politiků dozvěděla den předem z internetu nebo od náhodných kolemjdoucích. Bez vědomí městské části pak zveřejnila na velkoplošných panelech na plácku neprojednanou dopravní studii, která vytvořila nešťastný dojem, že projekt je součástí velkého plánu proměny dopravy v celé čtvrti.

Když ani jako místní starousedlík nevíte, o čem celý projekt je, je přirozené začít pochybovat. Mnohými pojmenovaná netransparentnost projektu souvisí úzce právě s nejasnou komunikací změn. Jak dlouho bude projekt trvat, kdo a jak ho inicioval, vyvíjí tu někdo tlak na dlouhodobost bez řádného projednání? Příliš mnoho neznámých.

Zásadní otázkou, která v tomto tématu zaznívala a která je opět silně provázaná s předchozím tématem nejasného záměru, je „*proč právě toto místo?*“ Argumenty podle mnohých pokulhávají, jelikož se domnívají, že Praha 10 disponuje množstvím mnohem více zanedbaných a nebezpečných míst, pro které by se projekty podobného typu hodily daleko více.

5.2.5 EXKLUZIVITA PLÁCKU

Ruku v ruce s tématem komunikace jde i téma exkluzivity plácku. Pojem exkluzivita používáme jako opak slova inkluzivita, tedy přístupnost a otevřenost pro co nejširší spektrum lidí. Podle některých byl celý **projekt primárně určený úzké skupině místních – dětí ze ZŠ, teenagerům, jejich rodičům a vyučujícím**. Názor se objevoval především u místních rezidentů, kteří v okolí bydlí a nemají děti, které by docházely do ZŠ. Ti poukazovali na to, že aktivity na plácku byly zaostřeny právě na tyto skupiny obyvatel a že místo tím pádem využívali stále ti samí lidé. Podle některých se úplně zapomnělo např. na seniory **nebo děti předškolního věku**. To nejdůležitější ovšem je, že „ti ostatní“ se cítili být z projektu vyloučení, nepozváni a vyvolalo to v nich negativní emoce. Ozývaly se tak hlasy, že plácek sloužil minoritě a na úkor komfortu místní většiny.

5.2.6 CHYBĚJÍCÍ KAPITÁN

V rámci projektu se ukázalo, že celé řadě lidí **nebylo jasné, kdo je leaderem projektu a na koho se primárně v případě potřeby obracet**. Někteří si tak vylívali zlost na ředitelku ZŠ a obviňovali ji z toho, že si škola uzurpuje prostor, který jí nepatří. Jiní se zlobili na městskou část, že nekoncepčně řeší velmi složitou problematiku dopravy na sídlišti. Další zuřili, že se jedná o „eko-aktivisty“, kteří chtějí zajisté z města vyhnat automobilisty. Výsledkem je, že

řadě organizací projekt potenciálně zhoršil reputaci a i řada fanoušků projektu se obává, že intervence by mohla zavřít možnost realizovat projekty podobného typu v budoucnu.

5.3 Rozštěpení místní komunity

— příznivci versus odpůrci

Jestli se ocitnete na straně příznivců, nebo odpůrců projektu, do značné míry **závisí na míře informovanosti a možnosti „konzumovat“** výhody plácku. Dozvěděli jste se o projektu včas a aktivně pláček využívali, navštěvovali kulturní akce, občas poseděli u pražských stolků, využívali prostor k venkovní výuce nebo hře s dětmi? Pak budete s největší pravděpodobností příznivcem plácku, který může, ale nutně nemusí, nosit v hlavě pár kosmetických výhrad k projektu.

Pokud jste se ovšem o projektu dozvěděli na poslední chvíli nebo ještě hůř jste o něj zavadili náhodou při cestě do práce, získali jste dojem, že tu vznikl prostor primárně určený pro někoho jiného a pravděpodobně budete odpůrcem projektu. Proč? Protože máte pocit, že tu došlo k zabránění veřejného prostoru nedaleko vašeho bydliště, k přehrazení vaší obvyklé cesty domů nebo možnosti průjezdu pro místní zásobování ku nejasnému prospěchu nějaké menšiny místních.

Silnou polarizaci místních jsme v našem průzkumu nezaznamenali jen v dotazníku a diskuzích na sociálních sítích — rezonovala sídlišťem natolik, že dolehla více méně ke všem, kteří se o projekt alespoň trochu zajímali a rozhádala nejednu domácnost. Od pořadatelského týmu, přes politiky a úředníky na Praze 10 až po vedení školy a děti samotné. Ne nadarmo jedna z našich respondentek situaci na sídlišti přirovnávala k druhému kolu prezidentské volby.

Užitečné zjednodušení situace? Rozhodně. **Hranice mezi jednotlivými skupinami** totiž při bližším zkoumání **nejsou tak pevné**, jak se může zdát. I řada těch, které projekt těší, k němu mají výhrady, a zároveň se mezi kritiky objevují lidé, kteří chápou bohulibý záměr tvůrců.

Publicista Petr Bittner v jednom ze svých textů napsal: *„Každá další vrstva vyztuží bloky, které brání ve střízlivém pohledu a zamlžují náš úsudek v tom, na čem bychom měli trvat za všech okolností. A nakonec prohloubí příkopy mezi jednotlivými postoji, přes které na sebe musíme stále více křičet, a přitom čím víc křičíme, tím méně se slyšíme.“*

Něco podobného se stalo i na Školním plácku. Příznivci i kritici projektu sami dokázali při našich rozhovorech zaujmout dostatečný odstup a uvědomit si, že **zas tak obrovská propast mezi nimi není** a že rozklíženost místní komunity a třaskavost tématu je možná dána **nabobtnáním okolností do rozměrů, které nikdo nepředpokládal**. Překvapivě silný byl **apel obou „táborů“ na urovnání vztahů** — radši než radikální řešení se oba tábory přiklání k tomu najít cestu, která pomůže k opětovnému upevnění místní komunity. Taková sounáležitost se často nevidí a je dobré ji nahlas pojmenovat.

Všem jde o podobné věci — **lepší dopravní situaci na Solidaritě**, která přispěje ke kvalitnějšímu životu nejen dětí ze školy, ale ve výsledku všech místních. A pokud se nám podaří tuto svorku a spojnicu mezi oběma skupinami dobře komunikovat, máme nakročeno k úspěchu.

Když pročítáme hlavní argumentační linky jednotlivých aktérů, zjišťujeme, že ke shodě nebo minimálně nalezení pozitivního kompromisu pro všechny by stačilo pár věcí — včas o záměru informovat způsobem, který nebude přinášet nečekaná překvapení, informovat srozumitelně, přesně a co nejotevřeněji, komunikovat hlavní záměr projektu se všemi pro a proti, aktivně všechny k účasti na projektu zvát a v neposlední řadě dát najevo, že nás zajímá, co si o projektu účastníci přímí i ti, kteří se cíleně na pláček nevydali, myslí.

Je toho příliš? Těžko říct. Určitě to vše stojí čas a energii navíc. Je dobré se ale ptát, co je nakonec tím hlavním cílem projektů tohoto typu — možná právě cenná příležitost naučit se spolu o věcech mluvit s respektem, ohleduplností a laskavostí.

6 Bariéry dlouhodobosti — co příště jinak a lépe

Na co se tedy zaměřit, abychom příště pomohli lepšímu přijetí projektů podobného typu? Vybrali jsme dvě témata, která sídlištěm rezonovala a s nimiž může do budoucna autorský tým pracovat.

6.1 Lepší komunikace

Zní to jako ohraná písnička, ale problému rozštěpení místní komunity by nejvíce předešla **opravdu dobrá komunikace**. Funguje jako ta nejefektivnější prevence konfliktních a problematických situací. Co tedy udělat příště lépe? Pečlivě zmapovat všechny místní skupiny a pečlivě volit komunikační kanály tak, aby zasáhly co nejširší spektrum místních.

Pokud má projekt více organizátorů, doporučujeme se domluvit na **hlavním leaderovi** projektu, případně **kontaktní osobě nebo organizaci** a jasně tuto informaci uvádět. Je důležité se **sjednotit** v prezentaci projektu, jeho hlavního cíle a případných limitací. . Předejde se tím tvorbě zmatků, nechtěných dezinformací a zbytečným hádkám.

Celkově je dobré zaměřit se na **pozitivní argumentaci projektu**, tedy co dobrého přinese konkrétním cílovým skupinám, ale zároveň také nezastírat a **uznat případný diskomfort**, který může akce přinést. Být zkrátka **upřímný v pozitivěch i negativěch**.

6.2 Inkluzivita

„*Anektovat ulici na úkor někoho jiného*“ by měl být názor, který nikoho z místních ani ve snu v souvislosti s projektem nenapadne. Projekty typu Školní pláček, tedy ty, které se konají ve veřejném prostoru, mají ze své podstaty **cílit na co nejširší publikum**. Myšlenka, že jsou pouze pro někoho (ať jsou to děti, jejich rodiče, ne-řidiči nebo vyučující) pouze přispívá ke štěpení společnosti a vytváření stereotypních představ o „**těch druhých**“.

Pokud se vrátíme k prvnímu bodu, i toto téma souvisí úzce s propagací a komunikací projektu. Je potřeba dát místním i všem ostatním aktérům vědět, že **projekt má ambici být pro všechny**, chce propojovat a budovat vztahy mezi různými lidmi a že všichni jsou k němu zváni. Ať už specificky zaměřenými aktivitami a programem, vhodně zvolenou komunikací záměru a hlavního cíle projektu nebo různými formami konzultace, které by projekt mohly předcházet.

V projektu Školního pláčku je v tomto kontextu významným tématem **mezigenerační soužití a využití**. Projekt tentokrát mířil primárně na žáky základní školy, případně na dospělé s nimi spojené. Programově ale opomenul děti předškolního věku, místní seniory a také řadu pracujících lidí středního věku, jejichž životy se s ZŠ Solidarita neprolínají.

Budoucí projekty by se tak právě na propojení různých generací mohly zaměřit a udělat z nich centrální téma intervence.

6.3 Související dopravní opatření

„Všechno souvisí se vším — a zrovna dopravu nelze řešit bez souvislostí s okolím.“

Pokud by se měla ulice Brigádníků uzavřít pro automobilovou dopravu trvale, je naprosto zásadní pečlivě promyslet **kontext dopravy napříč sídlištěm**, v ideálním případě připravit studii dopadu uzavírky ulice, připravit **koncepční, systémové opatření** a pečlivě celý „balíček“ **komunikovat široké veřejnosti**. Ačkoliv chápeme, že Školní plácek není jen o dopravě, jeho dopravní dimenzi nelze ignorovat. Podmínkou pro trvalou změnu by tak měla být řada souvisejících dopravních opatření v okolních ulicích, které budou řešit **dopravní problémy sídliště**, které jsme v rámci výzkumu identifikovali nejen my, ale také Pěšky Městem a na které místní aktivní veřejnost dlouhodobě upozorňuje. Jde tak například o problém průjezdní dopravy mezi ulicemi Černokostelecká a V Olšínách, nedodržování maximální povolené rychlosti, chybějící a nedostatečně chráněné přechody pro chodce či problém K+R parkování.

6.4 Je dlouhodobost opravdu tím správným cílem?

Naším výzkumným zadáním bylo mimo jiné prověřit, zda a případně jaké bariéry blokují proměnu intervence v trvalé opatření. V rámci výzkumu jsme se ale vedle nadšeného očekávání a nekompromisního odmítnutí trvalého opatření setkaly s řadou **názorů, které zpochybnily představu, že by dlouhodobost byla žádoucí, případně nabídlly alternativní vize toho, jak by měla vypadat.**

Řada lidí napříč skupinami vyjádřila obavu, že pokud by se měl plácek stát dlouhodobým opatřením, ztratí právě to, co ho dělá zajímavým — totiž **pomíjivou jinakost**, která dětem i dospělým podnítl jejich představivost o tom, jak by mohl veřejný prostor vypadat, a to právě proto, že **upozorní na jinak všední místo**. Stejně tak, pokud má být cílem vytvořit z plácku místo setkávání, někteří byli **skeptičtí, že plácek postupem času zevšední**, případně že se budou jen **těžko hledat dostatečné personální i finanční kapacity na jeho dlouhodobý chod** a údržbu. Objevily se také obavy, že **v zimních měsících** nebo naopak o **letních prázdninách**, se místo vzhledem k cílové skupině projektu **vylidní** a zůstane tak pouze uzavřenou ulicí, kterou bude třeba objíždět — tedy místem s minimem benefitů a výrazným negativem.

V kontext těchto obav se objevila řada nápadů, jak s myšlenkou plácku naložit jinak. Jednou z inspirativních myšlenek byla idea **pravidelné uzavírky vždy začátkem školního roku**. Z projektu by udělala **opakující se festival**, který vždy na konci léta nabídne kulturní program, čímž propojí místní komunitu a řidičům připomene, že v ulici Brigádníků se u školy opět začaly pohybovat děti.

Druhou myšlenkou pak bylo **uzavření ulice jen v určité denní doby**, především v **ranních a odpoledních špičkách**, kdy davy dětí proudí do a ze školy. To by mohlo být spojené s řadou dalších **zpomalovacích opatření**, jako jsou retardéry či vyvýšené přechody. Místo by se také mohlo stát **pěší zónou**, ve které má prioritu bezpečnost a komfort dětí, ale které nezapomíná na potřebu zásobování či jednotky IZS.

7 Rešerše zahraniční praxe

V následující rešerši představíme výběr zahraničních projektů, které se snaží svým pojetím reagovat na některé výzvy, jež jsme v rámci našeho průzkumu identifikovali. Doufáme, že tak mohou být inspirací pro promýšlení příštích ročníků projektu Pražské plácky.

Začneme stručnými příklady čtyř fyzických instalací ve veřejném prostoru. Poté podrobněji představíme sedm vybraných projektů pracujících s tématy, která jsme identifikovali jako klíčová — tedy inkluzivitou, mezigeneračním soužitím a možnostmi komunikace témat rezonujících v daném místě.

7.1 Čtyři fyzické instalace

U každého projektu stručně shrneme místo, rok, autora a hlavní myšlenku. Projekty podobného typu se hodí využít v momentě, kdy chceme:

- upoutat pozornost k přehlíženému/ zanedbanému/ nefungujícímu místu.
- navrhnout nové možnosti využití konkrétního místa a ukázat na potenciál lokality (lidem umožníme místo využívat jinak než doposud mohli nebo si dovedli představit).
- podpořit komunikaci mezi lidmi v místní komunitě díky nově vzniklému společnému tématu.

7.1.1 LONDON'S LARGEST LIVING ROOM / LONDÝN, VELKÁ BRITÁNIE / 2008

Autoři: Eley Kishimoto, Sarah Ichioka, Gerrard O'Carroll

Série dočasného pop-up nábytku ve veřejném prostoru. Tím, že se veskrze domácí předměty ocitly ve veřejné sféře, vytvořily prostor pro přemýšlení o městské krajině jako o krajině domova a možnostech, jak bychom často opomíjená otevřená veřejná prostranství mohli lépe využívat.

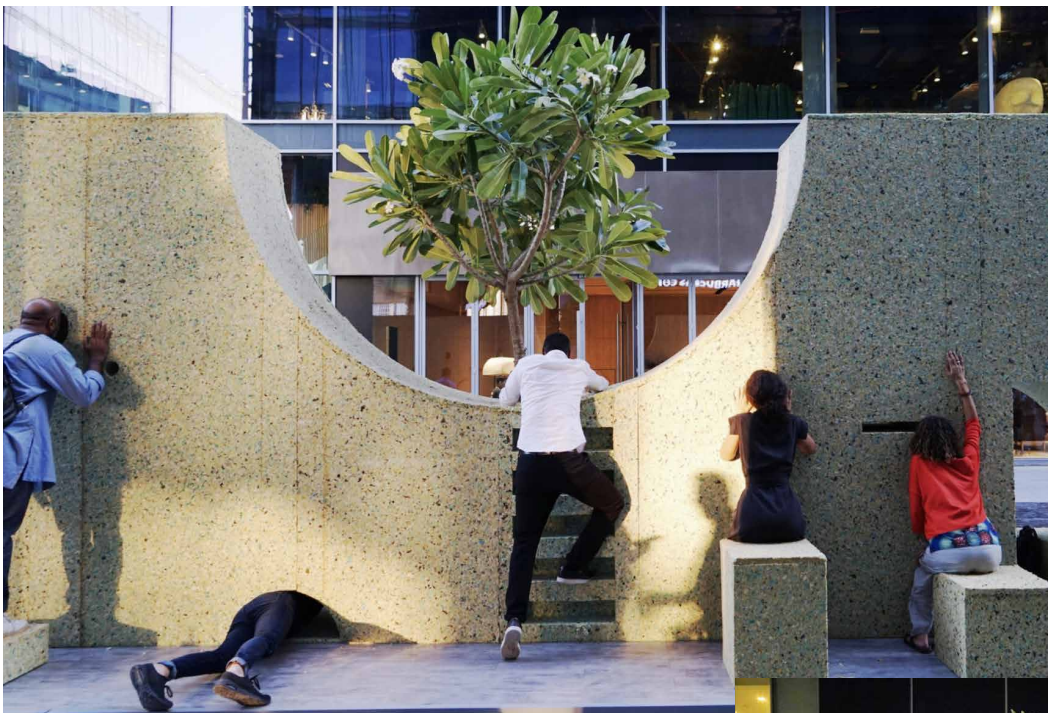

Zdroj: Studio Weave

7.1.2 WAL(L)TZ INSTALLATION / DUBAJ, SPOJENÉ ARABSKÉ EMIRÁTY / 2019

Autor: T SAKHI Architects

Autoři pracují s předpokladem, že stěny se v celé historii lidstva využívaly jako nástroj kontroly a segregace komunit, měst i celých zemí. V současných městských veřejných prostorech jsou stále hutně přítomny. Proto navrhují projekt, ve kterém se stěna stává aktivátorem sounáležitosti, blízkosti a vzájemného poznání.

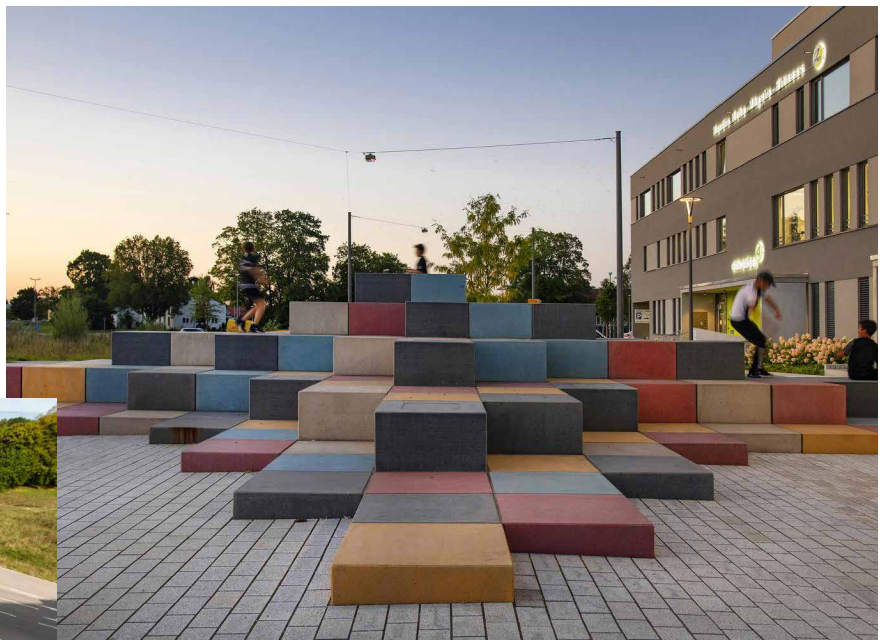
7.1.3 URBAN STAR INSTALLATION / AUGSBURG, NĚMECKO / 2020

Autor: ANNABAU Architects

Instalace vznikla pro podporu aktivního setkávání místních v rámci nově postaveného developmentu. Díky multifunkčnímu využití umožňuje setkávání různých věkových i sociálních skupin a multifunkční využití. Instalaci tvoří 165 betonových krychlí, do 22 z nich je zavedena elektřina.

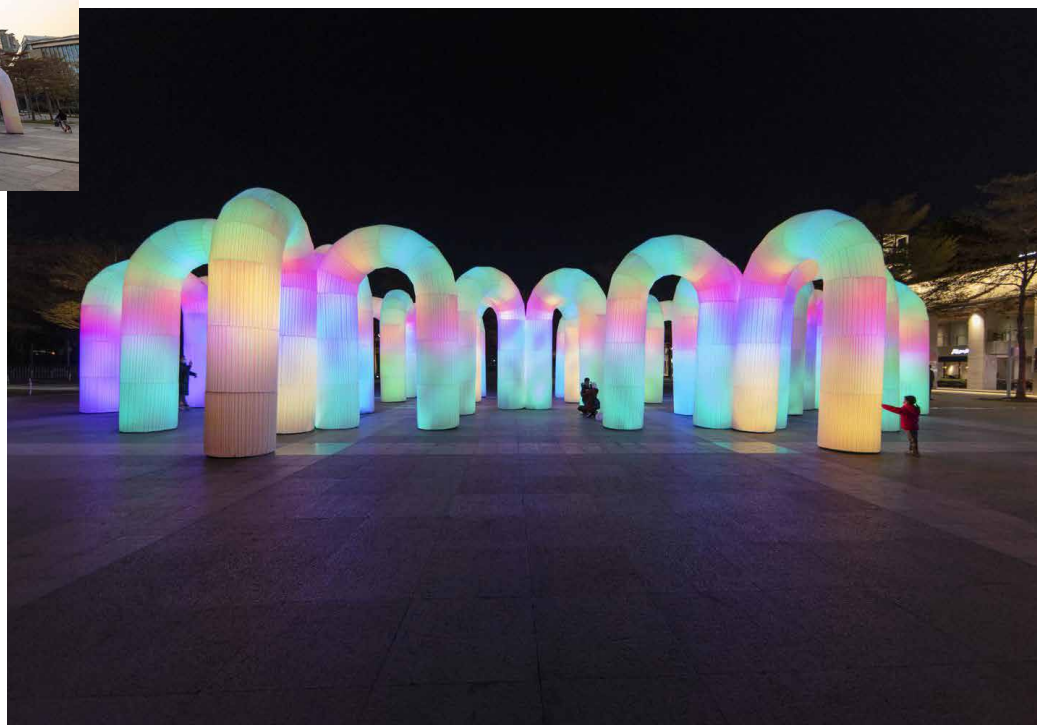
Zdroj: Hanns Joosten

7.1.4 SKY CASTLE / MELBOURNE, AUSTRÁLIE / 2020

Autor: ENESS

Interaktivní zvuková a světelná instalace. Pohyb návštěvníků pod oblouky vytváří zvuk a barevné změny v jednotlivých obloucích. Světlo, barvy a hudba byly navrženy tak, aby „evokovaly radost a naději, kterou duha přináší po každé bouři“. Vzniklo během lockdownu při pandemii covidu.

Zdroj: zhuruiphoto

7.2 Sedm vybraných projektů

Nyní přichází na řadu sedm vybraných projektů, instalací a komunitně výzkumných intervencí, které pracují se třemi hlavními tématy – inkluzivitou, mezigeneračním soužitím a možnostmi, jak komunikovat témata rezonující v daném místě. U každého z pěti projektů popíšeme okolnosti vzniku a pokusíme se sledovat přínosy, které projekt místu přinesl.

7.2.1 SPACE OF POTENTIAL / HAAG, NIZOZEMSKO / 2019

Autorka: Sarah Bovelett / www.sarahbovelett.com

Space of Potential, projekt, který iniciovala umělkyně Sarah Bovelett v nizozemském Haagu v roce 2019, spočívá ve vizuálním vyznačení, a tedy vyčlenění části městské struktury bez zjevné trvalé funkce. Bovelett chce vymezením těchto prostor aktivovat a využívat veřejný prostor v lidském, dočasném měřítku a objevovat nevyužitý potenciál města. Hlavním cílem je možnost sebevyjádření a budování komunitních vztahů. Koncept projektu je postavený na principu „do it yourself“ (udělej si sám) – „space of potential“ (místo s potenciálem) může vytyčit ve svém městě úplně každý.

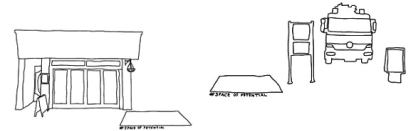
how-to

in 5 easy steps

1. Find a great spot in your city. That is your **SPACE OF POTENTIAL**.

2. Your **SPACE OF POTENTIAL** is independent, non-commercial and does not obstruct traffic or infrastructure.

3. Mark it with a chalk outline.

4. Program your **SPACE OF POTENTIAL** as you like. Keep the regulations of your city in mind.

5. Leave the **SPACE OF POTENTIAL** cleaner than you found it.

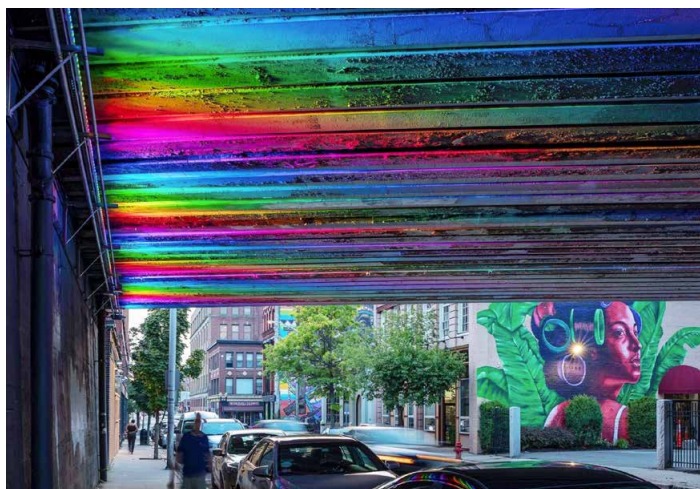
7.2.2 LYNN UNCOVERED / LYNN, USA / 2018

Autor: Beyond Walls / beyondwalls.org

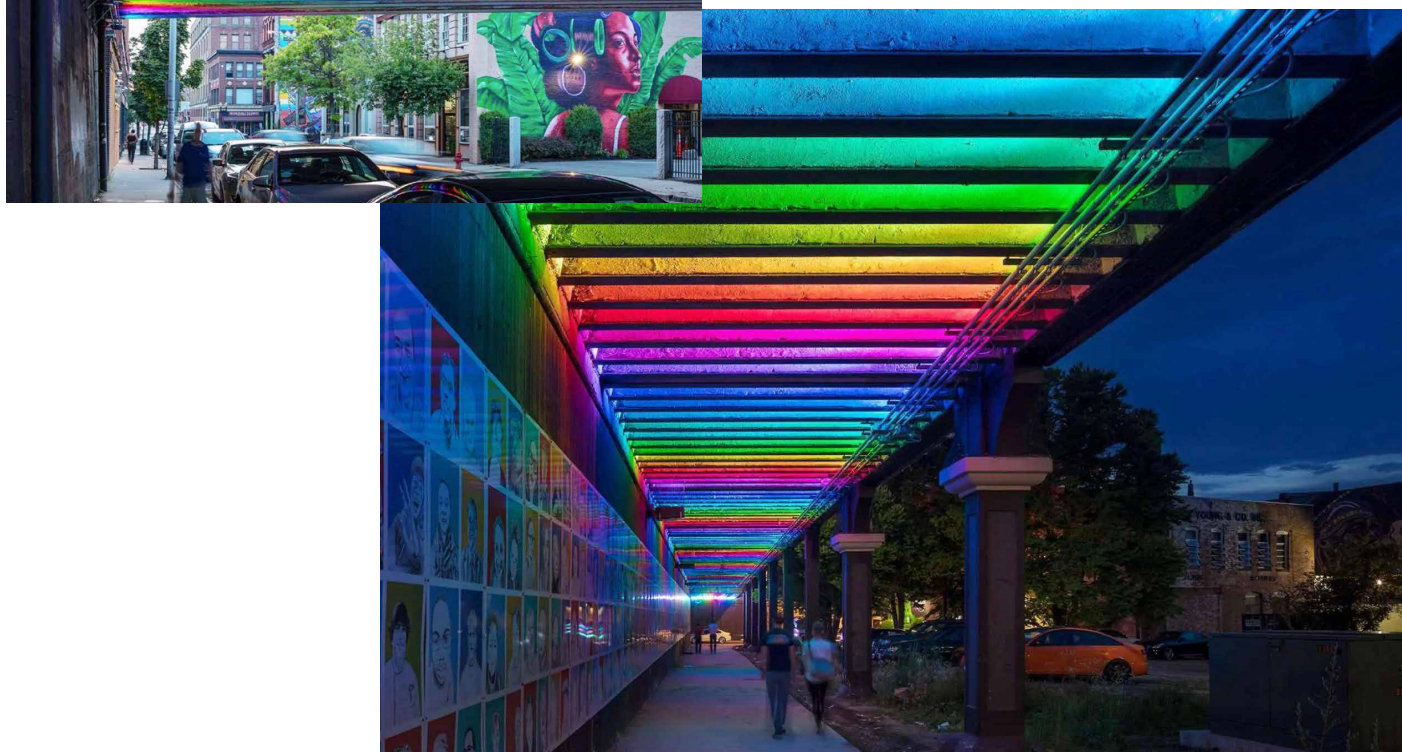
Projekt několika barevně osvětlených podchodů vznikl např. v americkém městě Lynn nedaleko Bostonu, USA v r. 2018. Iniciovala ho nezisková organizace Beyond Walls, která se **skrze placemaking a kreativní umělecké intervence** snaží přispívat k řešení potřeb místní komunity.

Skrze sérii **intenzivních diskuzí s veřejností** byly vytipovány tři nebezpečné podchody pod železniční tratí, která prochází centrem města a jednotlivé čtvrti od sebe odděluje. Ve tmavých podchodech docházelo k **pravidelným srážkám chodců a aut** a k opakované **kriminální činnosti**. Beyond Walls chtělo projektem kromě **oživení** nevyužitého veřejného prostoru a vyřešení problému nedostatečné sociální kontroly, také podpořit **pěší pohyb** místních tím, že osvětlenými podchody jednotlivé části města vizuálně propojí. Místní jako přínos pojmenovávali i nově nabytý **pocit hrdosti** ke svému městu. Díky organizaci a realizaci projektu se taky podařilo **propojit místní aktéry**, kteří získali zkušenost, že spolupráce je možná.

Pedro Soto z Beyond Walls také poukazuje na to, že díky projektům podobného typu se ukazuje, že **umění** může být dobrým **propojovacím prvkem** fungujícím k **posílení místních komunit**. *„Mohli jsme prostě podchod nasvítit normálními bílými zářivkami, ale chtěli jsme jít dál a ukázat, že v umění je obrovská síla. Třeba tím inspirujeme a motivujeme lidi v místní komunitě, kteří by rádi něco uměleckého také tvořili, ale teprve sbírají odvahu. Tohle je opravdu viditelný příklad síly umění.“*

Zdroj: Warren Jagger Photography; Payette

7.2.3 SENSING YOU / SAN JOSÉ, KALIFORNIE, USA / 2015

Autor: Dan Corson / dancorson.com

Zdroj: Dan Corson

Interaktivní světelná instalace reagující na pohyb změnou barvy a pohybu světla.

7.2.4 LIGHTRAILS / BIRMINGHAM, ALAMABA, USA / 2013

Autor: Bill FitzGibbons / www.billfitzgibbons.com

LightChannels – osvětlení významné spojnice mezi centrem města a nově vybudovaným městským parkem.

Zdroj: Tamika Moore

7.2.5 ARKICITY / DÁNSKO / 2021

Autor: Arkilab / www.arkilab.dk

ArkiCity je **mobilní aplikace**, kterou vyvinulo dánské studio Arkilab. To se ve své práci snaží nalézat cesty, jak **inovativně měnit tradiční přístup k městskému plánování** skrze principy demokratického designu, mezioborové spolupráce a spolu-tvorby míst společně s občany. Jejich heslo je „*designing cities with people instead of designing cities for people*“.

Kromě mnoha různých (deskových) her a jiných inovativních přístupů Arkilab vymyslel taky aplikaci ArkiCity s podtitulem „Co-create your city“. Aplikace poskytuje **digitální prostor**, ve kterém **občané sdílejí místní znalosti a nápady**, jak zlepšit prostory jejich města. Na rozdíl od tradičních komunitních setkání vytváří aplikace nový typ informačního kanálu, skrze který je možné místní zapojit do transformace jejich měst a spojovat přístupy zdola nahoru a shora dolů. Hlavní myšlenkou ArkiCity ale je, že pomáhá identifikovat kritické problémy nebo potřebná zlepšení ve městě tím, že obrací pozornost přímo k občanům, kteří město využívají nejvíce. Díky tomu, že aplikace dává možnost řešit problémy, kterým města čelí, zajišťuje efektivnější a přímější přenos informací od místních až k úřednickým stolům s rozhodovacími pravomocemi.

Jak to tedy funguje? Aplikaci si stáhnete do mobilu, **pořídíte fotku konkrétního veřejného prostoru, vytvoříte z ní prostřednictvím databáze obrázků koláž a nahrajete ji do aplikace**. Nápad na zlepšení se tak shromažďují na jedné platformě, kde mohou lidé komunikovat a své nápady vypracovávat. ArkiCity by v ideálním případě měla umožňovat občanům přispívat k (re)designu jejich města hravým a zábavným způsobem. Lidé si můžou aplikaci stáhnout a používat k vytváření a sdílení svých vizí veřejného prostoru, ulice nebo čtvrti, ve které by se jim žilo lépe.

Tradiční metody v urbanismu pomalu zastarávají a ustupují inovativním a alternativním přístupům. Zároveň zapojování uživatelů do procesů městského rozvoje nabývá nebývalého významu. Síla ArkiCity spočívá v jeho schopnosti **zjišťovat** něco, čemu říkáme **lokální vědění týkající se podmínek města očima občanů**. Tato data by pak mohla zvýšit povědomí v oblastech, které vyžadují naši pozornost. Aplikace si klade za cíl napomoci změně procesů tradičně využívaných v městském plánování a rozvoji a funguje jako most mezi občany a osobami s rozhodovací pravomocí.

Odkaz na video o aplikaci na YouTube:

https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=SHwp4J_dEp8

ArkiLab šel ovšem ještě o krok dál. V r. 2021 uspořádal **u jedné z kodaňských základních škol workshop pro místní žáky**. Díky kombinaci workshopu a mobilní aplikace děti navrhovaly vize jejich školní ulice, z kterých pak Arkilab vytvořil **fyzické 2D vizualizace**, které umístil přímo do veřejného prostoru. . Digitální nápady žáků se tak proměnily v **uměleckou intervenci, která inspirovala dialog** přímo v místě.

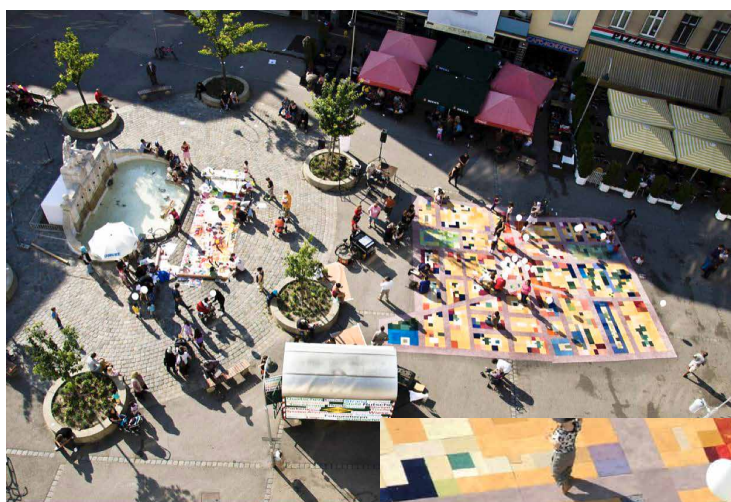

7.2.6 MAP OF WISHES / VÍDEŇ, RAKOUSKO A LUBLAŇ, SLOVINSKO / 2021

Autor: Prostorož / www.prostoroz.org

V roce 2011 slovinská nezisková organizace a urbanistické studio Prostorož, zaměřující se na zapojování lidí do tvorby a rozhodování o veřejném prostoru, uskutečnilo ve Vídni a Lublani projekt s názvem **Map of Wishes** a s podtitulem „**Co místní chtějí ve své čtvrti?**“ Mapa přání je urbanistický zásah do velkého veřejného prostoru, v tomto případě celé čtvrti, a zároveň funguje jako **interaktivní platforma pro sběr přání a podnětů** týkajících se veřejných prostranství v daném území. Kolemjdoucí jsou vyzváni, aby si své nápady zapsali a připnuli je prostřednictvím nafouknutého balonku na velkou mapu. Metoda dokazuje, že **konstruktivní podněty obyvatel lze shromáždit v krátkém čase a hravou formou**. Zároveň je způsobem, jak ukázat místním, že v procesu urbanistické tvorby se s nimi počítá a mohou být do ní zahrnuti. Intervence se zároveň stává ozvláštňením jinak všedního místa, které láká kolemjdoucí a vytváří dočasné místo setkávání, kde se „něco děje“.

Zdroj: Prostorož

Odezva na mapu byla podle Prostorože dobrá jak ve Vídni, tak v Lublani. Děti okamžitě zabraly prostor s balonky a proměnily ho v hřiště. Bez jakékoli výzvy ze strany organizátorů si všichni návštěvníci přirozeně sundali boty, než vstoupili na plochu pokrytou kobercem. Celý týden se kolem mapy scházeli obyvatelé i kolemjdoucí a podařilo se nasbírat 400 přání a návrhů ve Vídni a 200 v Lublani.

Po dokončení projektu Prostorož **přání obyvatel zpracoval a předal vedení města**. Důležitým krokem, který místním ukázal, že jejich hlas je opravdu slyšet a jejich aktivita má dopad, bylo následné vyjádření starosty vídeňské čtvrti Margareten, který oznámil, že prvním splněným přáním ze seznamu bude instalace nového pítka.

V Lublani se jako nejčastější přání ukázala potřeba nových hřišť v dané oblasti. Starosta rozhodl, že magistrát na základě těchto podnětů vytvoří dvě menší hřiště. Sesbíraná přání obyvatel zároveň Prostorož využil k přípravě akčního plánu budoucích aktivit ve čtvrti Tábor v Lublani, ve které se kobercová mapa přání realizovala.

7.2.7 PARKS / LUBLAŇ, SLOVINSKO / 2005

Autor: Prostorož / www.prostoroz.org

Jak zajímavě a dostatečně poutavě **kommunikovat témata**, která **nejsou vždy sympatická** nebo příjemná? Náš druhý projekt od slovinské organizace Prostorož se v roce 2005 skrze interaktivní instalaci pokusil **upozornit na zelené plochy** v centru hlavního města Lublaně a **prozkoumat jejich roli a význam** pro současné město. Prostorož v lublaňských parcích viděl **velký, ale nenaplněný potenciál**. Lidé je využívali málo, protože jim v nich chyběl mobiliář nebo jiné parkové vybavení, chybělo vybavení dětských hřišť, parky nebyly řádně udržovány a čištěny a často byly plné psích exkrementů, které fungují jako rozbuška konfliktů mezi místními.

Prostorož vybral několik parků v úplném centru města a skrze instalace se snažil jejich návštěvníkům **kommunikovat četné možnosti**, které parky nabízí, i problémy, se kterými by bylo dobré něco dělat. Cílem instalace bylo přilákat k těmto místům i tématům co největší počet občanů i turistů.

Po dobu projektu vybrané parky Prostorož vybavil **houpačkami, plošinami, na kterých se dalo sedět nebo si hrát**, v jednom z parků zřídil **obývací pokoj** a na některých stromech vytvořil **domečky pro děti**. Celý projekt byl zakončený **diskuzí** o tom, jaké parky Lublaň potřebuje. Diskuze se zúčastnili odborníci **z architektury, krajinářství, urbanismu a sociologie**.

7.3 Dvě velké instalace ve veřejném prostoru

Na příkladech kosovského žlutého pavilonu a gironské instalace „(FL)oratori“ chceme ukázat, že velké instalace ve veřejném prostoru jsou nejen možné, ale i efektivní a umí být pro místo i místní komunitu velmi přínosné. Oproti stručně zmíněným fyzickým instalacím v předchozí kapitole chceme tyto dvě více popsat a především ukázat, že i mohutná a na první pohled statická věc dokáže fungovat velmi multifunkčně.

7.3.1 THE YELLOW PAVILION / PRISTINA, KOSOVO / 2019

Autor: Architecture for Humans / architectureforhumans.com

Autoři instalace, architektonické studio s příznačným názvem *Architecture for Humans*, na ulici Rexhep Luci ve městě Pristina vytvořili **velkou kovovou konstrukci** výrazné žluté barvy. Reagovali tím na obecný **problém zanedbaného veřejného prostoru města**, který zahlcovaly nelegální stavby a přístavby a celkové uzurpování veřejného prostoru soukromými majiteli.

Výběr ulice nebyl náhodný — Rexhep Luci Street je **rušnou a aktivní tepnou města**, většinou je ale využívána **pouze pro tranzit**, a jen pár lidí v místě zpomalí nebo zastaví, aby prostor pořádně navnímali. Ulice navíc vykazovala **velmi nízkou přítomnost dětí a nepoměr mezi ženami a muži** v jednoznačný prospěch mužů.

Cílem intervence tak bylo **motivovat místní k sociálním interakcím** přímo na ulici pomocí poskytnutí co možná nejjednodušší infrastruktury. Žlutý pavilon okamžitě na ulici upoutal pozornost a dodal ulici Rexhep Luci **výraznou identitu**, která jí do té doby chyběla. Díky pavilonu se zároveň podařilo **zapojit veřejnost** a umožnit jí v místě realizovat širokou škálu aktivit, které tady do té doby nebyly možné — od basketbalu, spontánního posezení, focení, prostoru pro studenty, kteří zde vystavovali své práce, organizování různých akcí až po konání debat a besed, kterých se zúčastnili i představitelé města.

Po skončení týdenní intervence se jednoznačně ukázalo, že pokud je místním poskytnuta dobrá infrastruktura, může dojít **ke zlepšení veřejného života v konkrétním místě**. Místní jsou motivováni organizovat i účastnit se diskuzí a debat, čímž se **zvyšuje povědomí**

Zdroj: Gentiana Pallaska

o **problémech** konkrétního místa a potřebných krocích, které je třeba udělat k jejich nápravě. Mluvíme tak o určitém **vzdělávání** a **vytváření pozitivní zkušenosti** s využíváním veřejného prostoru města.

7.3.2 (FL)ORATORI INSTALLATION / GIRONA, ŠPANĚLSKO / 2023

Autoři: Eric Moya, Sílvia Prujà / www.instagram.com/silvia.pruja.arch/

Pod záštitou Girona Temps de Flors, známého festivalu, který již více než půl století zdobí město květinovými expozicemi, vznikla instalace „(FL)oratori“ autorů Eric Moya a Sílvia Prujà. Šlo o **malou květinovou zahrádku skrytou za bílými záclonami**, situovanou na náměstí těsně před impozantním vchodem do místní katedrály.

(FL)oratori má podle autorů evokovat „*introspekci, soustředěné pozorování, šeptané modlitby, lákavou vůni a jemný dotek květin, chvíle klidu a hluboké příběhy, které obývají tato posvátná území*“. Jinými slovy, instalace se snaží novým způsobem poukázat na **historický a symbolický význam místa** a vytvořit pro návštěvníky **nevšední zážitek**.

Instalace se vyznačuje robustní betonovou základnou, která má symbolizovat trvalé pozůstatky katedrály. Jak stoupá, dochází k proměně, která odhaluje strukturu vlnité oceli. Ocelové nosníky spočívají na pilířích ve tvaru náboženských křížů, což umožňuje flexibilní a nenáročný proces montáže. Z těch jemně kaskáduje lehká bílá látka, která definuje prostor a **vytváří atmosféru klidu**. Pro zajištění ochrany prvků instalace i stávajících památkových podmínek je na zemi použit koberec a celá kovová konstrukce je opatřena antikorozním nátěrem.

JAKOU ROLI MŮŽE HRÁT KULTURA VE VEŘEJNÉM PROSTORU
Případová studie (plácek před ZŠ Solidarita) s rešerší zahraniční praxe

ZADAVATEL

Kreativní Praha / www.kreativnipraha.eu

AUTOR

Socionaut / www.socionaut.org

Hana Janská

hana@socionaut.org, +420 721 711 057

Lucie Klicperová

lucie@socionaut.org, +420 774 675 161

Martin Dolský

martin@socionaut.org, +420 605 419 475

KOREKTURA A SAZBA

studio Datle / www.studiodatle.cz

Praha, 2024